

"SƏS" qəzeti mənim üçün ən əziz qəzetdir

№ 109 (7034)

"Yaşıl dünya üçün innovasiyalar"

4

Azərbaycan-ABŞ: dost və tərəfdaş dövlətlər

3

Prezident İlham Əliyev: "Ölkələrimiz arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvidə uğurla davam edir"

"Bu gün Azərbaycan ilə Rusiya arasında münasibətlər ən yüksək səviyyədədir"

7

23 İyun Beynəlxalq Olimpiya Günüdür

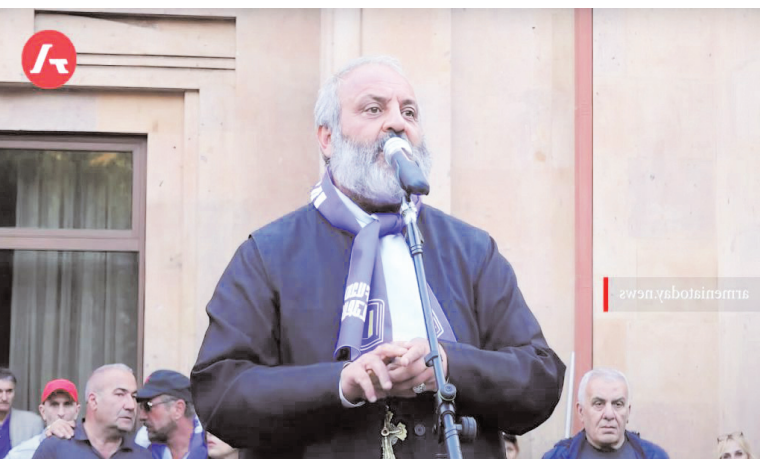
8

Toy adətlərimiz: yaşatdıqlarımız, unutduqlarımız...

13

Ermenistanın sərhəd oyunu və "nou-hau"

12

Həccə gedən şəxs nələrə əməl etməlidir?

16

Sosial dəstək modeli

15

Nəbatat Bağı yenidən qurulur

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakıda Botanika İnstitutunun yeni binasının açılışında iştirak edib və Nəbatat Bağında görülən işlərlə tanış olublar

Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva Bakıda Botanika İnstitutunun yeni inşa olunmuş binasının açılışında iştirak edib və Nəbatat Bağında görülən işlərlə tanış olublar. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov dövlətimizin başçısına və birinci xanıma Mərkəzi Nəbatat Bağında həyata keçirilən yenidənqurma və tikinti işləri barədə məlumat verdi.

Bildirilib ki, 45 hektardan artıq ərazini əhatə edən bağda 247 növ ağac və 162 növ kol bitkisi qorunur. Yenidənqurma zamanı Azərbaycan Respublikasının Elm və Təhsil Nazirliyinin Botanika İnstitutunun 1935-1938-ci illərdə inşa edilən inzibati binası qəzalı vəziyyətdə olduğu üçün burada yeni bina tikilib. Beş mərtəbədə

ibarət olan yeni binanın ümumi sahəsi 3700 kvadratmetrdir. Binaanın birinci mərtəbəsi laboratoriya sektorlarından ibarətdir. Burada bitki ehtiyatları və etnobotanika, həmçinin toxum bankı, bitki introduksiyası şöbələri yerləşir. Binaanın ikinci mərtəbəsində 80 nəfərlik akt zalı, üç laboratoriya, müdafiə şurası, Botanika İnstitutunun elmi şurasının katibliyi, mühasibatlıq yerləşir. Üçüncü mərtəbədə isə geobotanika, ictimaiyyətlə əlaqələr, eksperimental botanika və beynəlxalq əlaqələr şöbələri fəaliyyət göstərəcək. Ali bitkilər sistematikasısı və herbari fondu dördüncü mərtəbədə yerləşir. Botanika İnstitutunun Herbari Fondu 1936-cı ildə institut yarandığı vaxtdan fəaliyyət göstərir. Burada Azərbaycanla yanaşı, digər ölkələrin altı yüz minə yaxın flora növü qorunur.

Eyni zamanda, Mərkəzi Nəbatat Bağının 1937-ci ildə tikilmiş və tamamilə yararsız hala düşmüş 900 kvadratmetrlik aypara şəkilli inzibati binası da əsaslı təmir edilib.

Mərkəzi Nəbatat Bağı ərazisində tikintisi davam etdirilən müasir tipli oranjereyaya da baxış keçirildi. Bildirildi ki, oranjereyanın eni 19, uzunluğu 47, hündürlüyü isə 15 metrdir. Daxilində yerdən 3 metr hündür körpü və hər iki qapını birləşdirən piyada yolu var. Oranjereya müasir tipli isitmə, soyutma və nəmləndirmə avadanlıqları ilə təchiz olunacaq. Üzərindəki şüşə sisteminin 40 ədədi avtomatik açılaraq mövsümə uyğun havalandırmanı təmin edəcək.

Qeyd edək ki, Azərbaycan florasında mövcud olan bitki növlərinin və genofondunun qorunması məqsədilə 1934-cü ildə yaradılan Mərkəzi Nəbatat Bağı elmi-tədqiqat müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərib. Azərbaycan müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra ətraf mühitin və ekologiyanın mühafizəsi sahəsində dövlət siyasəti məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin rəhbər

liyi dövründə formalaşmağa başlayıb. Hazırda Prezident İlham Əliyev tərəfindən ölkəmizdə bitki biomüxtəlifliyinin qorunması və səmərəli istifadə olunması məsələlərinə xüsusi diqqət yetirilir. Mərkəzi Nəbatat Bağında yenidənqurma işləri məhz Azərbaycan Prezidentinin müvafiq sərəncamlarına uyğun olaraq həyata keçirilib.

Hazırda Mərkəzi Nəbatat Bağında "Bitki ekologiyası", "Dekorativ bitkilərin introduksiyası və seleksiyası", "Qida və dərman bitkilərinin biokimyası", "Oducaqlı bitkilər", "Tropik və subtropik bitkilər" laboratoriyaları

ilə yanaşı, "Strateji inkişaf, beynəlxalq əməkdaşlıq və layihələrin idarə olunması", "Bioloji kolleksiyalar", "Bağçılıq və landşaft quruculuğu", "Təchizat və xidmət" və digər şöbələr fəaliyyət göstərir.

Botanika İnstitutunda elmin informasiya təminat sisteminin təkmilləşdirilməsi və gücləndirilməsi məqsədinə xidmət edən 4 yerli və 2 beynəlxalq məlumat bazası fəaliyyət göstərir. Botanika İnstitutu bu il COP15-də təsis olunmuş "Quraq Ərazilərdə Biomüxtəlifliyin Mühafizəsi İttifaqı"na (BCAA-Biodiversity Conservation Alliance for Arid Land) üzv seçilib.

Avropa İttifaqının xarici işlər və təhlükəsizlik siyasəti üzrə ali nümayəndəsi/Aİ Komissiyasının vitse-prezidenti Cozep Borrel Avropa Parlamenti üzvlərinin suallarına cavabında "erməni məhbuslar"ın azad olunması və Qarabağ bölgəsini tərk etmiş ermənilərin hüquqları, o cümlədən öz evlərinə qayıtmaq hüququnun təmin olunması istiqamətində Azərbaycana çağırış edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacizadə yerli medianın məsələ ilə bağlı sorğusuna cavab olaraq bildirdi: "Əfsuslar olsun ki, bu cavab Aİ-nin ali nümayəndəsinin erməniləri razı salmaq, habelə heç bir mənəvi və faktiki əsas olmayan iddianı irəlilətmək üçün göstərilən növbəti cəhddir. Biz bu yalan və təhrikedici iddiaları rədd edirik.

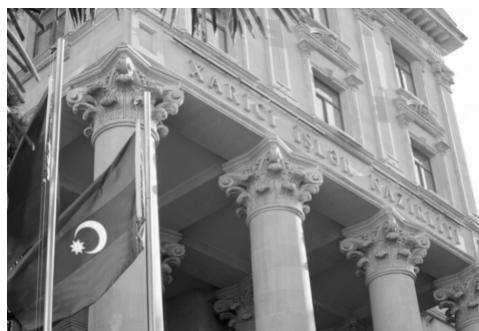
Azərbaycan 2020-ci il müharibəsindən sonra humanitar jest olaraq, habelə beynəlxalq humanitar hüquq üzrə öhdəliklərinə uyğun şəkildə hərbi əsir statusu olan və ya saxlanılan şəxs hesab edilən 200-dən çox erməni azadlığa buraxıb və repatriasiya edib. Azərbaycanda saxlanılan bütün erməni hərbi əsirlər və mülki şəxslərlə 1949-cu il Cenevrə Konvensiyalarının tələblərinə uyğun şəkildə rəftar edilib, onlar işgəncələrə, təhqirlərə və qeyri-insani rəftara məruz qalmayıblar. Onların hər birinə həbsdə olarkən tibbi xidmət göstərilib, müayinələrdən keçiblər, BQXK həmin şəxslərlə müntəzəm görüşlər keçirib və ailələri ilə təmasları qurulub. Buna baxmayaraq, onlar Azərbaycan tərəfindən Ermənistan qaytarıldıqdan sonra Ermənistan hakimiyyəti tərəfindən həmin şəxslərin bəziləri həbs olunub və sorğu-sual edilib.

Həbsdə qalan müharibə cinayətkarları, separatçı liderlər və digər erməni əsilli şəxslər isə ya müharibə cinayətləri, etnik təmizləmə, hərbi təcavüz, işgəncə və

"Biz bu yalan və təhrikedici iddiaları rədd edirik!"

Azərbaycan XİN Cozep Borrelə cavab verib

digər ağır cinayətlərdə ittiham olunur, ya da artıq bu cinayətlərə görə məhkum ediliblər, yaxud da onlarla bağlı istintaq prosesi davam edir. Cenevrə Konvensiyalarına, habelə ümumilikdə beynəlxalq və milli qanunvericiliyə uyğun olaraq, Azərbaycan bu kimi cinayətlərin araşdırılması və mühakiməsi üzrə hüquq və öhdəliklərə malikdir. Bu kimi həbslərin tam hüquqi əsası var və bu, saxlanılan şəxslərin hüquqlarına xələl gətirmir. Hətta saxlanılan şəxslər hərbi əsir olsalar belə, III Cenevrə Konvensiyasına əsasən ittiham oluna biləcəkləri bir cinayət törətdiklərinə görə cinayət təqibi davam edən hərbi əsirlər bu kimi məhkəmə prosesi bitənə və lazım gələrsə, cəzalarını çəkib bitirənə qədər məhbusluqda saxlanıla bilər.

Aİ tərəfinin öz diqqətini Ermənistanın azərbaycanlı hərbi əsirlərə və mülki məhbuslara, eləcə də itkin düşmüş azərbaycanlılara qarşı qəddar rəftarına dair sübutlara yönəltməyi daha məqsəduyğun olardı. Ermənistanın hərbi təcavüzü başlayandan bəri 3890-dan çox azərbaycanlı itkin düşüb və onların taleyi naməlum olaraq qalmaqdadır. İtkin düşənlərin 3171 nəfəri hərbi, 719 nəfəri (71 uşaq, 267 qadın və 326 ahl

şəxs daxil olmaqla) isə mülki şəxslərdir.

Ermənistan və digər ölkələrə köç edən ermənilərin hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı şərhlərə gəldikdə isə xatırlatmaq vacibdir ki, Azərbaycanın reintegrasiya çağırışına, proqramına və bu istiqamətdə addımlarına baxmayaraq, yerli erməni əsilli şəxslər ölkəmizi tərk etmək və geri qayıtmamaq qərarına gəliblər. Təəssüf ki, evlərinə zorla və amansızcasına didərgin düşmüş 1 milyona yaxın azərbaycanlı qaçqın və məcburi köçkünün hüquqları ilə bağlı Aİ tərəfindən 30 ilə yaxın müddət ərzində heç bir narahatlıq və ya çağırışın şahidi olmamışdır. Azərbaycan bu həlledici məqamda Aİ tərəfinin regionda sülh səylərini sarsıdan qərəzli bəyanatlardan çəkinəcəyini gözləyir".

Azərbaycan-ABŞ: dost və tərəfdaş dövlətlər

Prezident İlham Əliyev: "Ölkəmiz arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvidə uğurla davam edir"

Beynəlxalq birliyin ən fəal üzvlərindən olan Azərbaycan regionda və dünyada mehriban qonşuluq siyasəti yürüdərək, böyük dövlətlərlə, nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlarla qarşılıqlı faydalı əməkdaşlığı daha da möhkəmləndirir. Azərbaycan beynəlxalq aləmdə sülhsevər, demokratik prinsiplərin inkişafına xüsusi önəm verən, irimiqyaslı infrastruktur layihələrin reallaşdırılmasında zəngin təcrübəsi olan bir ölkə kimi tanınır. Azərbaycan-ABŞ münasibətləri də yüksələn xətt üzrə inkişaf edir.

Siyasi və təhlükəsizlik, eləcə də enerji sahəsində də əməkdaşlıq sahəsində uğurlar əldə olunub. ABŞ-ın Azərbaycanla ikitərəfli əməkdaşlığa olan marağı yalnız ölkəmizin strateji-coğrafi mövqeyə malik olması və zəngin karbohidrogen ehtiyatları ilə deyil, həm də möhkəm siyasi sabitliyə, demokratik inkişafa, beynəlxalq birliyə öz töhfəsini verməsi ilə də bağlıdır. İyunun 20-də ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinkenin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng etməsi əlaqələrin inkişafının təzahürüdür. Telefon danışığı əsnasında Antoni Blinken Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh gündəliyinin irəliləməsi baxımından əldə olunmuş nəticələri təqdir edərək ABŞ-ın iki ölkə arasında münasibətlərin normalaşdırılması prosesinə dəstəyini davam etdirməyə əzmi olduğunu vurğulayıb və tərəfləri tezliklə sülh müqaviləsini imzalamağa dəvət edib. Dövlət katibi ABŞ-ın Azərbaycan ilə ikitərəfli əlaqələrə verdiyi əhəmiyyəti qeyd edərək iqlim dəyişikliyi və enerji sahəsində birgə məqsədlərə nail olmaq yolunda ölkələrimiz arasındakı konstruktiv əməkdaşlığı vurğulayıb. O, ölkəsinin Azərbaycan ilə yenilənmiş və daha möhkəm ikitərəfli əlaqələri dəstəklədiyini deyib. Onu da əlavə edib ki, ABŞ Azərbaycanda keçiriləcək COP29-un uğurla nəticələnməsi üçün səylərini əsirgəməyəcək.

AZƏRBAYCAN AVROPADA QLOBAL ENERJİ TƏHLÜKƏSİZLİYİNİN MÜHÜM SÜTUNUDUR

Xatırladaq ki, Azərbaycan bu yaxınlarda Bakı Enerji Həftəsinə ev sahibliyi etdi. Bu dünya ölkələri ilə sıx əməkdaşlığı, dialoqu gücləndirir, eyni zamanda, daha dayanıqlı enerji gələcəyini təmin etməyə kömək edir. Enerji təhlükəsizliyinə nail olmaq hər bir ölkənin qarşısında duran böyük məqsəddir. Bunun üçün dayanıqlı regional əməkdaşlıq zəruridir. Bakı Enerji Həftəsi çərçivəsində Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Cozef Bayden məktub ünvanlamışdır. "Azərbaycan xüsusilə Avropada global enerji təhlükəsizliyinin mühüm sütunu olaraq qalır. Xəzər qazı getdikcə çoxsaylı ölkələrə ixrac edilir və bu da Avropa ölkələrinə enerji mənbələrinin şaxələndirilməsinə, kömürdən imtinanın sürətləndirilməsinə yardım edir. Azərbaycan öz enerji tarixində yeni səhifə açarkən təmiz enerji və metan tullantılarının azaldılmasına artan diqqət və səmimiyyətə sahib olduğu əhəmiyyətli külək enerjisi potensialı Azərbaycanın təmiz enerji ixracının neft və

qaz ixracını üstələyəcək gələcəyə gətirib çıxara bilər" – deyərək məktubda bildirilmişdir. Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti məktubunda regional sabitlik və əlaqələrin Birləşmiş Ştatlar üçün prioritet məsələlərdən olduğunu bildirirərək vurğulamışdır ki, onilliklərlə davam etmiş münaqişəyə son qoyacaq möhkəm və ləyaqətli sülh sazişi Cənubi Qafqazı transformasiya edəcək və Azərbaycanın regiondakı rolunu fundamental şəkildə dəyişəcək. Birləşmiş Ştatlar bu nəticəni iddianı dəstəkləməyə hazırdır: "Biz sülh və firavanlığın təmin edilməsinin əsas prinsiplər olaraq qəbul olunmasını gələcək nəsillərə borcluuyq. Mən möhkəm ikitərəfli əlaqələrimizə yeni təkan vermək imkanını alqışlayıram və COP tədbirinin uğurla keçirilməsi üçün qarşıdakı aylarda birgə əməkdaşlıq etmək arzusundayam".

SÜLH MÜQAVİLƏSİNİN ƏSASINI TƏŞKİL EDƏN PRINSİPLƏRİN VƏ ONUN MƏTNİNİN TƏŞƏBBÜSKARI AZƏRBAYCANDIR

Prezident İlham Əliyev regionda sülhün təmin edildiyini, sülh müqaviləsinin əsasını təşkil edən prinsiplərin və onun mətninin təşəbbüskarının Azərbaycan tərəfi olduğunu qeyd edərək ikitərəfli əsasda normalaşdırma prosesini davam etdirildiyini vurğulayıb. ABŞ-ın sülh gündəliyinə töhfə vermək əzmini yüksək qiymətləndirən dövlətimizin başçısı Ermənistanda konstitusiyaya, müvafiq qanunlar və ölkədaxili normativ-hüquqi aktlar əsasında Azərbaycana qarşı olan ərazi iddialarına son qoyulmasının sülh gündəliyinin irəli aparılması baxımından vacibliyini qeyd edib. Prezident İlham Əliyev artıq keçmişin qalığı olan münaqişə səhifəsinin tamamilə bağlanması üçün qeyri-funksional olan ATƏT-in Minsk qrupu və onunla bağlı olan bütün institutların fəaliyyətinə rəsmən xitam verilməsinin vaxtının çoxdan yetişdiyini əlavə edib.

Azərbaycan-ABŞ əməkdaşlığında yeni perspektivlər, ikitərəfli əlaqələr yüksək qiymətləndirilib. Ölkələrimiz arasında tərəfdaşlığın genişləndirilməsi üçün əlverişli imkanlar var. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "ölkələrimiz arasında qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvidə uğurla davam edir. Beynəlxalq təhlükəsizliyin təmin olunması və terrorizmə qarşı mübarizədə uzun müddətdən bəri davam edən birgə fəaliyyətimiz məmnunluq doğu-

rur. Enerji təhlükəsizliyi məsələlərində ölkələrimizin sıx əməkdaşlığı, həyata keçirdiyimiz irimiqyaslı transmilli layihələrdə ABŞ-ın yaxından iştirakı və hərtərəfli dəstəyi müvəffəqiyyətimizin əsas amillərindəndir. Bu gün Azərbaycan ilə ABŞ arasında bir sıra mühüm sahələrdə strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlmiş əməkdaşlığımız siyasi əlaqələrimizin də genişlənməsinə şərait yaratmışdır. Ölkələrimizin enerji, təhlükəsizlik və terrorizmə qarşı mübarizədə əməkdaşlığı nümunəvi xarakter daşıyır".

yık. 1994-cü ildə Xəzər hövzəsinin Azərbaycan sektorunda Azəri-Çıraq-Günəşli yataqlarının dərinlikdə yerləşən hissəsinin birgə işlənməsi üzrə "Əsrin müqaviləsi"ndə ABŞ şirkətləri yer almış, habelə həmin zamandan ABŞ tərəfi Azərbaycanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən əsas ixrac neft və qaz kəmərlərinin tikintisinə fəal dəstək olmuşdur. 2017-ci il 14 sentyabr tarixində Azərbaycan və onun beynəlxalq enerji tərəfdaşları arasında Azəri, Çıraq və Günəşli yatağının dərinlikdə hissəsinin birgə işlənməsinin 2050-ci ilədək uzadılmasına dair yenilənmiş Hasilatın Pay Bölgüsü (HPB) sazişində də ABŞ-ın Şevron və Ekson şirkətləri yer almışdır. ABŞ, həmçinin Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyinə Cənub Qaz Dəhlizinin ərsəyə gəlməsində rol oynayıb.

COP29-A HAZIRLIQ PROSESİ ÇƏRÇİVƏSİNDƏ SƏMƏRƏLİ ƏMƏKDAŞLIQ

Dövlət başçımız eyni zamanda, iqlim dəyişikliyi və COP29-a hazırlıq prosesi çərçivəsində ölkələrimizin nümayəndə heyətləri arasında səmərəli əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə edib və COP29-un uğurla nəticələnməsi üçün ABŞ-ın dəstək niyyətinə görə təşəkkür edib.

Təbii ki, COP29 əməkdaşlığının genişləndirilməsində yeni imkanlar vardır. COP29 Azərbaycanla ABŞ arasında əməkdaşlığın genişləndirilməsi və bu istiqamətdə birgə işin aparılması üçün geniş imkanlar açacaqdır. Azərbaycanın dövlət maraqlarına uyğun şəkildə həyata keçirilən bu tədbirlər ölkəmizin dünyadakı nüfuzunu gün-gündən daha da artırır. BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29-un bu il Azərbaycanda keçirilməsi əlbəttə ki, ölkəmizə olan daha bir ehtiramın təzahürüdür. COP29 beynəlxalq konfransın Azərbaycanda, Bakıda keçirilməsi Azərbaycana növbəti dəfə böyük etimad və böyük hörmətin göstəricisidir. Əlbəttə ki, Azərbaycanın dünyanın ən böyük və mühüm dövlətlərarası tədbirlərindən biri olan COP29-a 2024-cü ildə ev sahibliyi etməsi Prezident İlham Əliyevin növbəti təntənəli qələbəsidir.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycanın da ABŞ ilə əlaqələrə əhəmiyyət verdiyini və ikitərəfli əlaqələrin daha da möhkəmləndirilməsi və keyfiyyətə yeni səviyyəyə qaldırılmasını dəstəklədiyini bildirib.

Telefon danışığı əsnasında ölkələrimiz arasında ali səviyyədə məktub mübadilələri, nümayəndə heyətlərinin qarşılıqlı səfərlərdən məmnunluq ifadə edilib, həmçinin insan hüquqları və demokratiya, ölkələrin daxili qanunlarının alliliyinə hörmət kimi məsələlərə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Hazırda iki ölkə arasında əməkdaşlıq yeni mərhələyə qədəm qoyub. Bu da ölkəmizin beynəlxalq aləmdəki mövqelərini daha da artırır, Azərbaycanın dünyanın inkişaf etmiş dövlətləri ilə qarşılıqlı əməkdaşlığa malik olduğunu bir daha göstərir.

Zümrüd BAYRAMOVA

“Yaşıl dünya üçün innovasiyalar”

Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin bağlanış mərasimi keçirilib

İyunun 21-də Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı, YAP Gənclər Birliyi və Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin (ADNSU) birgə təşkilatçılığı ilə “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” çərçivəsində təşkil olunan “Yaşıl dünya üçün innovasiyalar” Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin bağlanış mərasimi keçirilib.

Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində keçirilən tədbirdə əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib. Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP İdarə Heyətinin üzvü, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin rektor əvəzi Vazeh Əskərov bildirib ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin təhsil siyasəti Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Birinci vitse-prezi-

dent Mehriban Əliyeva tərəfindən uğurla davam etdirilir: “Neft strategiyasından əldə olunan gəlirlərin insan kapitalına çevrilməsi sosial-iqtisadi islahatların davamlılığının təmin olunmasına xidmət edir. Dövlətimizin başçısı müxtəlif ölkələrin təcrübəsini müqayisə edərək uğur qazanmağın əsas səbəblərini neft-qaz ehtiyatları ilə deyil, elmə, biliyə, ziyələnməklə əlaqələndirərək qeyd edib ki, təbii ehtiyatların və insan kapitalının sintezi Azərbaycanı qabaqcıl, müasir ölkəyə çevirəcək. Təhsilə qoyulan vəsaitin ölkənin hərtərəfli inkişafına, davamlı tərəqqinin təmin olun-

masına əsaslı zəmin yaratdığını vurğulayan Prezident İlham Əliyev təhsil sisteminin müasirliyi və effektivliyini dayanıqlı sosial-iqtisadi inkişaf strategiyasının reallaşmasının əsas şərtlərdən biri kimi seçiyələndirib”.

V.Əskərov söyləyib ki, müasir dünyada ali təhsilin mahiyyəti dəyişib, çoxsaylı universitetlər yaradılıb, gənclərin qarşısında istər ölkəmizdə, istərsə də digər dövlətlərin ali məktəblərində təhsil almaq seçimi var. Onun sözlərinə görə, son illər ərzində ölkəmizdə təhsil sahəsində aparılan islahatlar sayəsində ali təhsil sektorunda ciddi irəliləyişlər var: “2023-cü ildə Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti ilk dəfə olaraq nüfuzlu QS dünya universitetlər reytinglərində yer alıb, bu il isə sıralamada irəliləyərək 1001-1200 diapazonunda qərarlaşıb. Sevindirici haldır ki, dünyanın ən nüfuzlu beynəlxalq reyting təşkilatlarından biri olan “Times Higher Education” Impact 2024 reytingi üzrə nəticələrə görə, bu il Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universiteti iki istiqamət üzrə dünyanın ən reytingli universitetləri arasında 601 qrupunda yer tutub, digər iki istiqamət üzrə isə 801 qrupunda qərarlaşıb”.

V.Əskərov deyib ki, “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” çərçivəsində təşkil olunan “Yaşıl dünya üçün innovasiyalar” Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsi gənclərin innovasiyayönümlü potensialının aşkarlanması və ölkəmizdəki innovasiya ekosisteminə iştirakçılığı baxımından mühüm əhəmiyyətə malikdir: “Əminəm ki, Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsində təqdim edilən yeni ideyalar gənclərin maarifləndirilməsinə və suveren Azərbaycanın daha da inkişaf etməsinə öz töhfəsini verəcək”.

Müsabiqə barədə hesabat verən YAP Gənclər Birliyinin sədri Bəxtiyar İslamov bildirib ki, Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinə

hər keçən il gənclərin diqqəti daha da artmaqdadır: “Belə ki, bu il sayca 3-cü dəfə keçirilən müsabiqəyə ümumilikdə 1734 müraciət daxil olub. Qeydiyyatdan keçən gənclər arasında ən uğurlu 120 iştirakçı seçilib. İştirakçıların seçimi zamanı gender bərabərliyi də əsas prinsiplərdən biri olaraq götürülüb”. Onun sözlərinə görə, müsabiqədə bütün gənclərə bərabər iştirak imkan yaradılıb, Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü olan gənclərlə yanaşı, bitərəf gənclər də iştirakçı olmaq şansı əldə edib.

YAP Gənclər Birliyinin sədri deyib ki, respublikanın 50-dən çox inzibati ərazi vahidini təmsil edən gənclərimiz 30 komandada ən yaxşı olmaq üçün mübarizə aparıblar: “Bu komandalar formalaşdırılarkən iştirakçıların komanda quruculuğu bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi də əsas hədəflərdən biri olub. Belə ki, dünəndən başlayan təlim və tanışlıq proqramının davamı olaraq komandalar bu gün 8 saat ərzində mentorlarla birgə komanda kotalizatoru, hakaton, intellekt rinqi, beyin fırtınası, ideyalar sərgisi və layihələrin təqdimatından ibarət 6 mərhələli yarışda iştirak edəblər”.

B.İslamov diqqətə çatdırıb ki, bu ilin ölkəmizdə “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” olduğunu nəzərə alaraq müsabiqə mehız bu istiqamətə həsr olunub. Vurğulanıb ki, “Yaşıl dünya üçün innovasiyalar” adlandırılan Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsində başlıca fəaliyyət istiqamətləri ətraf mühitin qorunması və vətəndaşların ekoloji maarifləndirilməsi üçün mobil tətbiq konseptinin hazırlanması, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə uğurlu “yaşıl dünya” modelini əks etdirən maketlərin qurulması və “yaşıl təfəkkür”ü inkişaf etdirən intellekt oyunları olub. Sonra Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin hesabat video-çarxı nümayiş etdirilib.

Tədbirdə çıxış edən YAP Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov artıq ənənə halını almış Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin gənclərin biliklərinin artırılması və komanda şəklində birgə çalışmaq bacarıqlarının yüksəlməsinə geniş imkanlar yaratdığını söyləyib.

Müsabiqə iştirakçılarının coğrafiyasının xeyli genişləndiyini vurğulayan Tahir Budaqov qeyd edib ki, “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” çərçivəsində təşkil olunan “Yaşıl dünya üçün innovasiyalar” Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsində Azərbaycanın, demək olar ki, bütün bölgələrindən olan gənclər təmsil olunurlar: “Artıq üçüncü ildir ki, təşkil olunan müsabiqə gənclərimizin istər intellektual potensialının üzə çıxarılması, istər ölkənin ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakı, istərsə də gənclər arasında kommunikasiyanın gücləndirilməsi baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu müsabiqə, eyni zamanda, gənclərin peşə seçimində də müsbət rolə malikdir”.

Azərbaycan gənclərinin yüksək potensiala malik olduğunu vurğulayan Tahir Budaqov qeyd edib: “Siz Azərbaycanın ən möhtəşəm və şərəfli dövründə yaşayırsınız. Təqdirəlayiq haldır ki, 44 günlük Vətən müharibəsində və ötən il həyata keçirilmiş bir günlük lokal xarakterli antiterror əməliyyatında rəşadətli Azərbaycan gəncliyi yüksək vətənpərvərlik nümunəsi göstərərək 30 ilə yaxın işğal altında qalmış ərazilərimizin azad edilməsində müstəsna rol oynayıb. Gənc nəsil öz ərazi bütövlüyü və suverenliyini təmin etmiş qüdrətli Azərbaycanın vətəndaşları kimi ölkəmizin inkişafına bundan sonra da layiqli töhfə vermək əzmində və iqtidarındadır”.

Ardı səh. 5

“Yaşıl dünya üçün innovasiyalar”

istifadə sahəsində fəaliyyətləri nəzərəcarpacaq dərəcədə hiss olunur. Onlar ətraf mühitin qorunması və ekoloji maarifləndirmə istiqamətində novator baxışları ilə seçilir, proseslərin lokomotivinə çevrilərək öz bacarıqlarını nümayiş etdirirlər”.

“Ətraf mühitin mühafizəsi tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılması üçün gənclər arasında kütləvi maarifləndirmə sisteminin yaradılması, gənclərin daha erkən yaşdan ekoloji təfəkkürə sahib olması məqsədilə genişmiqyaslı tədbirlər həyata keçirilir”, - deyən M.Babayev əlavə edib ki, təbii sərvətlərin milli dəyər kimi gələcək nəsillər üçün qorunub saxlanması ideyalarının gənclər arasında təbliği, ekoloji təhsilin və təbiətə humanist münasibətin təşviqi, həmçinin yüksək ixtisaslı kadr heyətinin formalaşdırılması məqsədilə orta və ali təhsil müəssisələri ilə əməkdaşlıq genişləndirilir. Eyni zamanda, ətraf mühit problemlərinin həllində gənc nəslin maarifləndirilməsi və məlumatlılığının artırılması, onların potensialından istifadə edilməsi bu sahədə həyata keçirilən layihələrin daha səmərəli və nəticələrinin dayanıqlı olmasına zəmin yaradacaq.

Nazir diqqətə çatdırıb ki,

Əvvəli-səh-4

YAP Sədrinin müavini diqqətə çatdırıb ki, bu gün müasir Azərbaycan dövləti Heydər Əliyev ideyalarından bəhrələnərək böyük uğurlara imza atır: “Möhtəşəm nailiyyətlərimizin əsasında Heydər Əliyev siyasəti, Ulu Öndərimizin adı ilə bağlı olan Qurtuluş məfkurəsi dayanır. Məhz Milli Qurtuluş Günündən başlayan tərəqqi və Zəfər yolu bizi tarixi qələbəmizə yaxınlaşdırdı. Ümummilli Liderimizin siyasi varisi – Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan, Yeni Azərbaycan Partiyasının Sədri cənab İlham Əliyevin liderliyi ilə şanlı qələbəyə imza atdıq və tarixi ədalətin bərpasına nail olduq”.

Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə nüfuzlu dövlət və etibarlı tərəfdaş kimi tanındığını söyləyən Tahir Budaqov diqqətə çatdırıb ki, ölkəmiz ötən müddət ərzində regionun lider dövlətinə çevrilərək global miqyasda önəmli uğurlar qazanıb: “Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı kimi beynəlxalq təşkilatlara müvafəqyyətlə rəhbərlik edərək bəşəriyyət üçün vacib təşəbbüslər irəli sürüb və ümumbəşəri dəyərlərə, milli maraqlara və beynəlxalq hüquq normalarına əsaslanan mütərəqqi siyasəti ilə müsbət nümunə yaradıb. Bütün bunların nəticəsidir ki, dünya miqyasında Azərbaycana inam və etimad davamlı olaraq artır. BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasının - COP29-un Azərbaycanda keçirilməsi haqqında yekdil qərar da bu reallığın bariz ifadəsidir. Şübhəsiz ki, Azərbaycan bu mötəbər beynəlxalq tədbirə də uğurla ev sahibliyi edəcəkdir. COP29 ölkəmizin sülh və tərəqqi tərəfdarı olduğunu bir daha nümayiş etdirəcək, Azərbaycan reallıqlarının təqdimatı üçün daha bir mühüm platforma

olacaqdır”.

Ölkəmizin keyfiyyətə yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyduğunu söyləyən YAP Sədrinin müavini gənclərin Azərbaycanın gələcək strateji hədəflərinin reallaşmasına mühüm töhfə verəcəklərinə inamını ifadə edib.

Tahir Budaqov çıxışının sonunda müsabiqə qaliblərini təbrik edərək onlara gələcək fəaliyyətlərində uğurlar arzulayıb.

Çıxış edən ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev bildirib ki, bu gün ölkəmiz sürətli inkişaf dövrünü yaşayır və bu da innovasiyayönümlü yaradıcı

gənclər üçün öz təşəbbüslərini reallaşdırmaqda yeni imkanlar yaradır: “Bu sahədə gənclərin innovasiya təşəbbüskarlığının və rəqəmsal texnologiyalardan istifadə bacarığının artırılmasına əsaslanan innovativ inkişaf məsələləri ön plana çəkilir”.

Onun sözlərinə görə, bu il BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına - COP29 kimi mötəbər bir tədbirə ev sahibliyi etməyimiz ölkəmizin ətraf mühitin qorunması, iqlim dəyişmələrinin qarşısının alınması işinə töhfəsinin təqdir olunmasının bariz

nümunəsidir. Nazir qeyd edib ki, COP29 çərçivəsində təcrübə, işgüzar vədişlər və fərdi inkişafa yiyələnmək niyyətində olan bütün gənclərə peşəkar inkişaf, ətraf mühit, dayanıqlılıq kimi mövzuları əhatə edəcək bir sıra müxtəlif təlimlərin keçirilməsi də nəzərdə tutulur: “Ölkə başçısının müvafiq Sərəncamı ilə elan edilmiş “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili”nin ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində birgə təşəbbüslərin reallaşdırılması üçün əlverişli fürsət ili olacağına əminik. Bu il çərçivəsində gənclərin ətraf mühitin idarə olunmasında yeni yanaşmaların tətbiqi, modern və çevik idarəetmə formalarından

COP29-un əsas məqsədlərindən inklüziv nəticələrə nail olmaqdır: “Buna görə də bilki danışıqlarda iqlim dəyişikliyindən ən çox təsirlənəcək gənclərin səsi eşidilməlidir. Ümid edirəm ki, bu qəbildən olan müsabiqələrin keçirilməsi gənclərin ideyayönümlü potensiallarının aşkarlanması, onların komanda qurmaq və idarəetmə bacarıqlarının təkmilləşdirilməsi, fəaliyyət göstərdikləri sahələrdə rəqəmsal texnologiyaların tətbiqi istiqamətində biliklərinin artmasına mühüm töhfələr verəcək”.

Ardı səh. 6

“Yaşıl dünya üçün innovasiyalar”

Əvvəli-Səh-5

Rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat naziri Rəşad Nəbiyev işə çıxışında Azərbaycanda innovasiyaların inkişafı və bu sahədə yaradılan əlverişli şəraitdən, rəqəmsal transformasiyanın əhəmiyyətindən danışdı. O qeyd edib ki, bu müsabiqə Azərbaycanın innovasiya ekosisteminə gənclərin iştirakının artırılmasına töhfədir. Nazirin sözlərinə görə, müsabiqənin istər coğrafiyasının, istərsə də iştirakçı sayının artması bir tərəfdən gənclərin ekoloji problemlərin həllinə yanaşmasını nümayiş etdirir, digər tərəfdən onların innovativ həllərə və rəqəmsal inkişafa olan marağının bariz sübutudur.

Rəşad Nəbiyev qeyd edib ki, bu gün ölkəmiz Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Böyük Qayıdış, azad olunmuş ərazilərimizin bərpası dövrünü yaşamaqdadır: “Bu tarixi mərhələ yalnız azad edilmiş torpaqlarımızda bərpa-quruculuq işlərinin aparılması ilə səciyyələnir. Bu, eyni zamanda, innovativ cəmiyyətin qurulması ilə də xarakterizə edilir. Sözügedən proseslərdə gənclərin də üzərinə böyük məsuliyyət düşür. Hesab edirik ki, gənclər bu dəyişikliyin aparıcı qüvvəsi olmalıdır. Bu dinamik şərait gənclərdən ilk öncə davamlı olaraq irəliləməyə can atmağı və həmin dəyişikliklərə uyğunlaşmağı tələb edir. Bu kimi müsabiqələrin keçirilməsi məhz həmin məqsədə xidmət edir. Əminəm ki, təşkilatçıların qarşıya qoyduğu əsas məqsədlərdən biri tələbələrə müsabiqə zamanı öz innovativ həllərini nəinki ortaya qoymaq, eyni zamanda, onların tətbiqi üçün böyük bir platforma yaratmaq idi. Burada nümayiş etdirilən stendlərdən, göstərilən videoçarxdan görürük ki, müsabiqə iştirakçıları nəinki ideyaları ortaya qoyub, həm də onların tətbiqi imkanlarını da əldə etmiş olublar”.

R.Nəbiyev deyib ki, hazırda inkişaf edən dünyada şəbəkələşmə xüsusi önəm kəsb edir: “Şəbəkələşmə bir qrupda işləmək, bir-birindən öyrənməklə yanaşı, əlaqələrin qurulması anlamına gəlir. Burada iştirak edən gənclər nəinki komanda daxilində, eyni zamanda digər komandalarla, müxtəlif regionlardan olan həmyaşıdları, tələbə yoldaşları ilə əlaqələr qurublar ki, bu da onlara perspektivdə faydalı olacaq. Bugünkü Azərbaycanın çağırışları universiteti bitirən tələbələrə iş axtaran kateqoriyasından iş yaradan kateqoriyasına keçməyi tələb edir. Müsabiqədə bu məqsədə də nail ola bilərlər. Bu baxımdan, ki, müsabiqə zamanı biznes yarada bilmək üçün tələb olunan qətiyyət və risklərə açıq olmaq kimi verdişləri gənclər öyrənilər. Əminəm ki, bu da onlara gələcək həyatlarında çox faydalı olacaq. Bir sözlə, təşkilatçıları təbrik etmək istəyirəm, görünən odur ki, onlar qarşıya qoyduqları bütün məqsədlərə çatıblar. Gənclərimizə gəldikdə isə, onların hər birinin ayrı-ayrı məqsədləri var və onlar müsabiqədə iştirak etməklə bu

məqsədlərə doğru daha uğurlu bir addım atdılar. Nazirlik olaraq gələcəkdə bu kimi təşəbbüslərdə onları dəstəkləyəcəyimizi bildirmək istəyirəm”.

Çıxış edən gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov “Yaşıl dünya üçün innovasiyalar” Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin əhəmiyyətindən danışaraq bildirib ki, belə tədbirlərin keçirilməsi Azərbaycan gəncliyinin dünyagörüşünün, innovativ düşüncə tərzinin inkişafını, həmçinin onların ekoloji məsələlərin həllindəki fəal iştirakını dəstəkləyən çox mühüm bir addımdır. Yaşadığımız XXI əsrin texnologiyalar və rəqəmsal yeniliklər əsri olduğunu xatırladan F.Qayıbov deyən dünyada gələcəyimizi də məhz gənclərimizin formalaşdıracağını deyib: “Onların parلاق ideyaları bizi davamlı inkişafa aparır. Bu kimi layihələr gənclərimizi öz ideyalarını bölüşməyə təşviq edir, onların ətraf mühitin qorunması ilə bağlı problemlərin həlli üçün

yenilikçi və yaradıcı yanaşma nümayiş etdirmələrinə imkan yaradır”.

Nazir Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2024-cü ilin “Yaşıl dünya naminə həmrəylik ili” elan olunmasının qarşımızda ətraf mühit və “yaşıl inkişaf”la bağlı yeni hədəflər qoyduğunu bildirib. O qeyd edib ki, bu hədəflər çərçivəsində iqlim dəyişikliyinə qarşı qlobal mübarizədə beynəlxalq həmrəyliyin gücləndirilməsi, eyni zamanda, gənclərin bu sahədə iştirakının artırılması məqsədilə bir çox layihələr və tədbirlər həyata keçirilir: “Prezident İlham Əliyevin gənclərimiz haqqında qeyd etdiyi “Azərbaycan gəncləri fəaldır, vətənpərvərdir, biliklidir, savadlıdır. Gənclər, mən sizə inanıram, güvənirəm” ifadəsi hər bir gənclimiz üçün yol xəritəsi, inam və məsuliyyət dolu ifadədir. Əminəm ki, gənclərimiz də onlara göstərilən bu inam və etimadı doğrultmaq üçün daim çalışacaqlar, öz bacarıqlarını nümayiş etdirəcəklər”.

qlarını nümayiş etdirəcəklər”.

Elm və təhsil nazirinin müavini İdris İsayev işə çıxışında bildirib ki, gənclər cəmiyyətimizin həyatında mühüm rol oynayırlar: “Bu da təbiidir, gənclərin öyrənmək və ətraf mühitə uyğunlaşmaq qabiliyyətləri digərlərindən daha fərqli və sürətlidir. Bu mənada, gənclərimizdə innovativ düşüncənin formalaşması və inkişafı çox mühüm amillərdən biridir. Çünki əldə edilən biliklərin böyük bir qismi məhz innovasiyalar, elm və təhsil hesabına qazanılır. Buna görə də inkişaf etmiş ölkələr elmin, innovasiyaların inkişafına xüsusi diqqət ayırırlar. Dünyada iqtisadiyyatın əsas hərəkətverici qüvvəsi məhz intellektual əmək formasıyları hesabına formalaşır”.

“Yaşıl dünya naminə innovasiyalar” Rəqəmsal İdeya Müsabiqəsinin əhəmiyyəti barədə danışan İ.Sayev əlavə edib ki, gənclərimizi müxtəlif təşəbbüslərlə çıxış etməyə, həmçinin bu təşəbbüslərin innovativ həlli yollarını praktiki olaraq müəyyənləşdirməyə həvələndirməliyik: “Biz bunu etməklə gənclərimizi gələcəkdə innovativ liderlərə çevirə bilərik. Çünki gənclərimiz yeni innovativ məhsullar ortaya qoymaqla cəmiyyətimizin inkişafına öz əvəzsiz töhfələrini verə bilərlər. Düşünürəm ki, biz gələcək qarşısında məsuliyyətimizi dərk edərək gənclərimizi bu proseslərə fəal şəkildə cəlb etməliyik. Bunun üçün onları inandırmalıyıq ki, gördükləri işlər cəmiyyətimizin inkişafını istiqamətləndirə bilər. Ona görə biz gənclərimizi öyrətməli və maarifləndirməliyik”.

Nazir müavini həmçinin qeyd edib ki, gənclərimizdə təşəbbüskarıqlığın artırılması vacib amillərdən biridir. Qlobal problemlərin ilk sıralarında yer alan faktorlardan birinin iqlim dəyişiklikləri olduğunu bildiren İ.Sayev əlavə edib ki, bu məsələ ilə mübarizədə gənclərimizin liderlik keyfiyyətləri son dərəcə təsirli və qururvericidir: “İqlim dəyişikliyi bu gün qlobal bir problemə çevrilib və eger bununla bağlı hər hansı tədbirlər görülməsə, təbii ki, dünyanı ciddi fəsadlar gözləyir. Bunun üçün bizim gənclərimiz bir sıra bacarıqlara malik olmalıdırlar. Bu bacarıqlar, eyni zamanda, “yaşıl bacarıqlar” ola bilər. “Yaşıl bacarıqlar” ətraf mühitin qorunması, ekoloji tarazlığın təmin edilməsi üçün tələb olunan bilik, bacarıq və sənətlər sisteminin ibarətdir. Bu bacarıqlara malik olan gənclərimiz bir sıra innovativ həlləri formalaşdırmaqla tullantıların idarə edilməsi, ətraf mühitin və təbii ehtiyatların qorunması, alternativ enerji mənbələrinin müəyyən edilməsi kimi proseslərdə fəal iştirak edə bilərlər”.

Daha sonra qaliblər mükafatlandırılıb. I yerin qalibi “Dəfnə”, II yerin qalibi “Zəka”, III yerin qalibi “Turan” komandaları, “Yaşıl İdarəetmə” intellektual oyununun qalibi isə “Qayıdış” komandası olub. Tədbir Yeni Azərbaycan Partiyasının Himninin səsləndirilməsi ilə başa çatıb.

Parlamentin iclasında Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin təyin olunması ilə bağlı Prezidentə müraciət qəbul edilib

İyunun 21-də Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə Milli Məclisin növbədənənar sessiyasının növbəti plenar iclası keçirilib. İclasın gündəliyinə 13 məsələ daxil edilib. Birinci məsələ Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə növbədənənar seçkilərin təyin olunması haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət edilməsi ilə bağlı olub.

S.Qafarova diqqətə çatdırıb ki, Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi daxili və xarici siyasət ölkəmizi müasir dövrün ən dinamik inkişaf edən və beynəlxalq aləmdə xüsusi çəkisi olan dövlətlərdən birinə çevirib. Azərbaycan dövlətinin başçısına xas olan müstəsna liderlik qabiliyyəti və yenilməz siyasi iradə, eyni zamanda, ölkədə mövcud olan güclü milli həmrəylik cəmiyyət və dövlət həyatının bütün sahələrində böyük uğurlara yol açıb.

Xüsusi qeyd edilməlidir ki, Azərbaycan dünya miqyaslı müxtəlif tədbirlərin keçirildiyi bir məkana çevrilib. Paytaxt Bakı nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların toplantılarına və digər tədbirlərə uğurla ev sahibliyi edir. Bu tədbirlərdən biri də COP29-dur. Bu tədbir noyabr ayında Azərbaycanda keçiriləcək. Ölkələrin təmsilçiliyi baxımından bu mötəbər beynəlxalq tədbir üçün Azərbaycanın ev sahibi seçilməsi bizim dövlətimizə növbəti dəfə göstərilən böyük etimad və hörmətin ifadəsi olmuşdur. Milli Məclisin sədri xatırladı ki, 2020-ci ilin fevral ayında Milli Məclisə növbədənənar seçkilər keçirilib.

Prezident İlham Əliyevin altıncı çağırış Milli Məclisin ilk iclasında verdiyi tövsiyələrə uyğun olaraq ötən dövrdə parlamentin qanunvericilik və qanunvericilik fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, beynəlxalq əlaqələrinin genişləndirilməsi, qanunların icrasına nəzarət və təmsilçilik funksiyalarının müasir tələblər səviyyəsində qurulması yolunda lazımı addımlar atılıb.

S.Qafarova qeyd edib ki, Azərbaycan Konstitusiyasının 84-cü maddəsinə görə, Milli Məclisin hər çağırışının səlahiyyət müddəti beş ildir. Eyni zamanda, Konstitusiyanın 98-ci maddəsinin II hissəsinə əsasən növbədənənar seçkilərdə seçilən Milli Məclisin çağırışının səlahiyyət müddəti beş ildən az ola bilər. Bu halda növbəti seçkilər Milli Məclisin çağırışının səlahiyyət müddətinin beşinci ilinin noyabr ayında keçirilməlidir.

Beləliklə, ölkəmizdə həm dünya səviyyəli tədbirlərin, həm də ictimai-siyasi həyatımızda böyük əhəmiyyət kəsb edən parlament seçkilərinin vaxtı noyabr ayına təsadüf edir. Bu beynəlxalq tədbirlərin və parlament seçkilərinin yüksək səviyyədə təşkil edilməsi dövlətimiz üçün ən böyük əhəmiyyətə malik olan məsələlərdir.

Milli Məclisin yeni çağırışının tam formalaşdırılması ölkəmiz üçün böyük əhəmiyyətli bu tədbirlər zamanı parlament

diplomatiyasının verdiyi imkanlardan səmərəli istifadə edilməsinə, habelə normayaratma fəaliyyətinin fasiləsiz həyata keçirilməsinə şərait yaradacaq.

Digər tərəfdən, beynəlxalq tədbirlərə hazırlıq işlərinin görülməsi və həmin tədbirlərin keçirilməsi ilə əlaqədar ölkədə infrastruktur, nəqliyyat, habelə təhlükəsizlik və digər sahələrdə müəyyən məhdudiyyətlərin tətbiq olunması da qaçılmazdır.

Bu baxımdan parlament seçkilərinin demokratik prinsiplərə uyğun şəkildə təşkil olunması, habelə vətəndaşların seçki-qabağı kütləvi tədbirlərdə və seçkilərdə maneəsiz iştirakının, səsvermədə öz iradəsini azad və sərbəst ifadə etməsinin təmin olunması da dövlətin əsas vəzifələrindən biridir.

Sahibə Qafarova deyib ki, bütün bunları nəzərə alaraq, Milli Məclisdə çoxluq təşkil edən Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvləri ona müraciət ediblər. Onlar Milli Məclisə növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət olunması məsələsinə baxılmasını xahiş ediblər. Sonra deputat Hikmət Məmmədov Yeni Azərbaycan Partiyasının üzvü olan deputatların müraciətinin mətnini oxuyub.

İclasda Milli Məclis sədrinin birinci müavini, Hüquq siyasəti və dövlət quruluşu komitəsinin sədri Əli Hüseynli məsələyə dair hüquqi şərh verib. O, Konstitusiyanın 98-ci maddəsinə əsasən, Milli Məclisin buraxılması və növbədənənar seçkilərin təyin olunması barədə Prezidentə müraciət edilməsi məsələsinin məqsədmüvafiq hesab olunduğunu bildirib. Sonra məsələ ətrafında müzakirələr aparılıb.

Daha sonra qərar layihəsinin hazırlanması üçün komissiya yaradılıb. Komissiyanın sədri Milli Məclis sədrinin müavini Adil Əliyev, üzvləri isə parlamentin komitə sədrləri Siyavuş Novruzov, Tahir Rzayev, komissiya sədri Eldar Quliyev, deputatlar Fəzail Ağamalı, Elşən Musayev, Nigar Arpadarai seçiliblər.

Məsələ ilə bağlı müzakirələrdə Milli Məclis sədrinin müavini Fəzail İbrahimli, komitə sədrləri Fazil Mustafa, Zahid Oruc, Tahir Mirkişili, Musa Quliyev, Əhliman Əmiraslanov, komissiya sədri Eldar İbrahimov, deputatlar Soltan Məmmədov, Fatma Yıldırım, Jalə Əliyeva çıxış ediblər. Sonra parlamentin sədri Sahibə Qafarova komissiyanın öz işini bitirdiyini və qərar layihəsinin hazır olduğunu söyləyib.

İclasda komitə sədri Tahir Rzayev Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə növbədənənar seçkilərin təyin edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə müraciət edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərar layihəsini diqqətə çatdırıb. Qərar layihəsi səsə qoyularaq qəbul edilib.

“Bu gün Azərbaycan ilə Rusiya arasında münasibətlər ən yüksək səviyyədədir”

Bakıda Rusiya-Azərbaycan Ekspert Şurasının beşinci iclası keçirilib

Bakıda Rusiya-Azərbaycan Ekspert Şurasının (RAEŞ) “Rusiya və Azərbaycanın regional layihələr və təşəbbüslər çərçivəsində əməkdaşlığı” mövzusunda beşinci iclası keçirilib. Tədbirdə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev, Rusiya Federasiyası Prezidentinin Xarici ölkələrlə regionlararası və mədəni əlaqələr üzrə idarəsinin rəhbəri İqor Maslov, Azərbaycan Respublikası Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri Elşad İsgəndərov, Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri Mixail Yevdokimov, Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədri Fərid Şəfiyev, Rusiya Beynəlxalq Məsələlər Şurasının baş direktoru İvan Timofeyev iştirak ediblər.

Tədbirə moderatorluq edən Fərid Şəfiyev bu platformanın 2021-ci ildə yaradıldığını xatırladaraq, budəfki iclasın Azərbaycanın öz əraziləri üzərində suverenliyini tam bərpa etdiyi yeni realıqda keçirilməsi baxımından əlamətdar olduğunu vurğulayıb. Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş ərazilərində yenidənqurma və bərpa işlərinin həyata keçirildiyini, bu il ölkəmizin COP29-a ev sahibliyi edəcəyini vurğulayan moderator iclasda bir sıra regional məsələlər, o cümlədən nəqliyyat və digər sahələrdə vacib mövzular, eləcə də regional təhlükəsizliklə bağlı müzakirələrin aparılacağına qeyd edib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev qeyd edib ki, bu gün Azərbaycan ilə Rusiya arasında münasibətlər ən yüksək səviyyədədir. “Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında mütəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə son onilliklər ərzində ikitərəfli əlaqələrin möhkəmləndirilməsi istiqamətində aparılan ardıcıl işin məntiqi nəticəsidir”, - deyərək vurğulayıb.

Hikmət Hacıyevin sözlərinə görə, hazırda ölkələrimiz arasında iqtisadi, mədəni, humanitar və digər sahələrdə əlaqələrin möhkəmləndirilməsi və inkişafı tendensiyası müşahidə olunur. “Regionlararası əməkdaşlıq genişlənir. Azərbaycan Rusiya Federasiyasının 70-dən çox subyekti ilə əlaqələr saxlayır, Rusiyanın regionlarının azərbaycanlı tərəfdaşları ilə iqtisadi-ticarəti, elmi-texniki, mədəni əlaqələr üzrə 10-dan artıq sazişi həyata keçirilir. Əlbəttə, yuxarıda sadalananların hamısı Prezident İlham Əliyev ilə Prezident Vladimir Putin arasında şəxsi etimada əsaslanan münasibətlər və yüksək qarşılıqlı anlaşma səviyyəsi sayəsində mümkün olub”, - deyərək Prezidentin köməkçisi bildirib.

Bu gün bizim yaşadığımız dünyada nəqliyyat arteriyalarına tələbatın gündən-günə artdığını qeyd edən Hikmət Hacıyev bildirib ki, coğrafi mövqə və nəqliyyat infrastrukturuna yatırılan böyük həcmdə sərmayələr Azərbaycana Avraziya qitəsində nəqliyyat-logistika qovşaqlarından birinə çevrilmək imkanı verib.

Rusiya-Azərbaycan münasibətlərindən danışan Prezidentin köməkçisi vurğulayıb ki, humanitar və təhsil sahələrində əməkdaşlıq da uğurla inkişaf edir. O deyib: “Azərbaycanda Lomonosov adına Moskva Dövlət Universitetinin filialı, İ.M.Seçenov adına Birinci

Moskva Dövlət Tibb Universitetinin Bakı filialı uğurla fəaliyyət göstərir. Hamıya məlumdur ki, Azərbaycanda rus dilinə qayğı ilə yanaşılır. Təxminən 340 məktəbdə 140 mindən çox uşaq rus dilində olan sektorlarda oxuyur. Azərbaycanın universitetlərində rus dili bölmələrində 15 mindən çox Azərbaycan vətəndaşı təhsil alır. Cari ildə Azərbaycanda Rusiya Mədəniyyəti Günü keçiriləcək. Çoxsaylı mədəni tədbirlərin təşkili də nəzərdə tutulur. Əlbəttə, bütün bunlar ölkələrimizin dost xalqları arasında əlaqələrin daha da möhkəmlənməsinə töhfə verəcək”.

Hikmət Hacıyev əmin olduğunu bildirib ki,

iki dövlətin liderlərinin ardıcıl siyasəti sayəsində ölkələrimiz arasında münasibətlər gələcəkdə də yüksələn xətlə inkişaf edəcək və yeni məzmunla zənginləşəcək. Rusiya Federasiyası Prezidentinin Xarici ölkələrlə regionlararası və mədəni əlaqələr idarəsinin rəhbəri İqor Maslov bildirib ki, 2021-ci ildə RAEŞ ekspert platformasının yaradılması barədə qərar çox düzgün və səmərəli oldu. “İlk öncə iki ölkənin ekspertlərinin ikitərəfli münasibətlərin aktual məsələlərini həll etməsi planlaşdırılırdı və mənim fikrimcə, biz bu vəzifənin öhdəsindən çox uğurla gəldik”, - deyərək İdarə rəhbəri qeyd edib.

İqor Maslov diqqətə çatdırıb ki, 2022-ci ildə iki ölkə arasında münasibətlər yeni mərhələyə qədəm qoyub. Buna görə də hazırda Azərbaycanın və Rusiyanın maraq dairəsi regional və global məsələlərə qədər genişləniş.

Rusiyanın Azərbaycandakı səfiri Mixail Yevdokimovun sözlərinə görə, Rusiya Cənubi Qafqazda sabitliyin və firavanlığın bərqərar olmasında maraqlıdır və Bakı ilə İrəvan arasında münasibətlərin normallaşması prosesinə töhfə verməyə hazırdır. Rusiyalı diplomat Xəzər regionunda məsələlərin həllini də vacib hesab edib. “Biz əminik ki, xarici qüvvələrin regional işlərə müdaxiləsi yolverilməzdir və bütün məsələlər bölgə dövlətləri tərəfindən həll edilə bilər”, - deyərək diplomat vurğulayıb.

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri Elşad İsgəndərov qeyd edib ki, siyasi və iqtisadi sahələrdə regional əməkdaşlığın təmin edilməsi və xarici destruktiv müdaxilələrə qarşı mübarizə tədbirləri əsasdır. O, iki ölkə mütəxəssislərinin bir araya gəldikləri platformanın artıq beşinci iclasının uğurla keçirilməsindən məmnunluğunu ifadə edib. Elşad İsgəndərov bildirib ki, bu tədbir Rusiya-Azərbaycan münasibətlərinin möhkəmləndirilməsi istəyinin necə reallaşmasının bariz nümunəsidir. “Üç il əvvəl bu ideya ilk dəfə irəli sürüləndə biz vurğulamışdıq ki, görüş yeganə hal olmamalıdır və bu təşəbbüs konkret nəticələr verməlidir”, - deyərək əlavə edib.

Rusiya Beynəlxalq Məsələlər Şurasının baş direktoru İvan Timofeyev hökumət və müvafiq idarələr xətti ilə ölkələr arasında fəal iş aparılmasından danışıb. “Regional hakimiyyət orqanları səviyyəsində intensiv mübadilə aparılır ki, bu da çox yaxşı göstəricidir”, - deyərək baş direktor bildirib.

İclas “Rusiya-Azərbaycan mütəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyətinin prioritetləri”, “Rusiya və Azərbaycanın regional əməkdaşlığının aktual formatları və aspektləri” və digər mövzularda sessiyalarla davam etdirilib. İclasın yekunlarına dair Rusiya-Azərbaycan Ekspert Şurasının tövsiyələri qəbul olunub.

23 İyun Beynəlxalq Olimpiya Günüdür

Bu gün Azərbaycan Olimpiya Hərəkatı öz inkişaf dövrünü yaşayır. Dövlətin idmana olan qayğısı baxımından Azərbaycan dünyada öndə gedən ölkələr sırasındadır. Azərbaycanda idman hərəkatı Ümummilli Lider Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışından sonra inkişaf etməyə başlayıb. Bununla da, demək olar ki, Azərbaycanın dünyada idman ölkəsi kimi tanınmasının əsası Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulub.

Müasir dövrdə bu siyasəti uğurla davam etdirən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin davamlı və məqsədyönlü fəaliyyətinin nəticəsidir ki, Azərbaycan dünyada aparıcı idman ölkələrindən biri kimi tanınır. Azərbaycanda keçirilən Dünya və Avropa çempionatları, bir daha sübut edir ki, həqiqətdən də, Azərbaycanda idman uğurla və sürətlə inkişaf edir.

Olimpiya Oyunları dedikdə, yalnız idman yarışlarını, idman həyatının insanlara bəxş etdiyi dəyərləri dar mənada yox, geniş və fəlsəfi anlayış kimi qəbul olunur. Olimpiya Oyunlarının böyüklüyü idmançıların təkçə yarışlarda göstərdikləri idman nəticələri deyil, bu oyunlarda idmançı mənəviyyəti, onun kamill bir insan kimi formalaşması prosesinin reallaşdırılması, onun müqəddəs ideyalara xidmət etməsindən irəli gəlir. Olimpiya Hərəkatı sülh və əmin-amanlıq daim yanaşı durmuşdur.

AZƏRBAYCAN OLİMPIYA ÖLKƏSİNƏ CƏVRİLDİ

23 İyun Beynəlxalq Olimpiya Günüdür. Bu gün 1947-ci ildə Beynəlxalq Olimpiya Komitəsinin (BOK) Stokholmda keçirilən 41-ci sessiyasında təşkilatın Çexoslovakiyadan olan üzvü dok-

tor Qruss dünya olimpiya günü bayramını keçirmək təklifi ilə çıxış edərək, hər il belə bir günün qeyd olunmasının olimpiya ideallarının təbliğində mühüm rol oynayacağıni əsaslandırmışdı. Onun təklifi etdiyi layihə bəyənilərək, BOK-nın 1948-ci ilin yanvarında Sankt-Moritsdə keçirilmiş 42-ci sessiyasında olimpiya gününün keçirilməsi haqqında qərar qəbul olunub. İlk Olimpiya günü 1948-ci il iyunun 23-də, dünyanın 9 ölkəsində - Portuqaliya, Yunanıstan, Avstriya, Kanada, İsveçrə, Böyük Britaniya, Uruqvay, Venesuela və Belçikada qeyd olunub.

Son illərdə Beynəlxalq Olimpiya Günündə idmanın başqa növləri üzrə yarışların və müxtəlif mədəni-kütləvi tədbirlərin keçirilməsi ənənə şəklini alıb. Qeyd etmək lazımdır ki, yarış iştirakçıları üçün heç bir yaş və cins məhdudiyyəti qoyulmur. Bütün bunlar Olimpiya Günü'nün kütləvililiyini daha da artırır. Həmin gün BOK-nın himayəsi altında, onun kütləvi idman Komissiyasının rəhbərliyi ilə keçirilir.

Azərbaycanda da bu gün qeyd olunur. Azərbaycanda Olimpiya Hərəkatının inkişafı Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin adı ilə bağlıdır. Belə ki, 32 il bundan əvvəl - 1992-ci ildə Milli Olimpiya Komitəsi fəaliyyət göstərməyə başladı. 1997-ci ildən Milli Olimpiya Komitəsinə Cənab İlham Əliyev Sədr seçildəndən sonra Azərbaycanda Olimpiya Hərəkatı vüsət almağa başladı. Bu illər

ərzində Milli Olimpiya Komitəsinin təşkilatı və quruculuq işləri bir an belə səngimədi. Azərbaycanın hər bir yerində yeni və müasir idman komplekslərinin tikintisinə başlandı. Azərbaycan Milli Olimpiya Komitəsi başqa Olimpiya komitələri üçün örnek oldu. Belə ki, Ulu Öndər tərəfindən Atlanta Oyunlarına hazırlıq haqqında sərəncamın imzalanması, hazırlığın daim dövlət nəzarəti altında saxlanması, idmançılara dövlət tərəfindən diqqət və qayğının gücləndirilməsi öz bəhrəsini vermiş oldu. Azərbaycan Atlantada 23 idmançı ilə təmsil olundu, bir gümüş medal qazanıldı. Azərbaycan Olimpiya ölkəsinə çevrildi. Həmin zamandan Azərbaycanda idman və olimpiya hərəkatının inkişafında da böyük canlanma diqqətdən yayınmayıb. 1998-ci ildə respublikamız ilk dəfə Qış Olimpiya oyunlarında iştirak edib. Yaponiyanın Naqano şəhərində keçirilən XVIII Qış Olimpiya oyunlarında respublikamız 5 nəfər idmançı ilə dörd yarışda təmsil olunub. 2000-ci ildə Sidney Olimpiyadasında Azərbaycan idmançıları 2 qızıl, 1 bürünc medal qazandı. Azərbaycan komanda hesabına 199 ölkə arasında 34-cü, Avropa ölkələri arasında isə 23-cü oldu. Bu ölkənin Olimpiya hərəkatı tarixində ən böyük uğuru idi. 2002-ci ildə Azərbaycan ikinci dəfə Qış Olimpiya Oyunlarının iştirakçısı oldu. ABŞ-ın Soit Leyk siti şəhərində keçirilən bu oyunlarda idmançılarımız 3 yarışda iştirak

etdilər. 2004-cü ilin avqustunda Afinada keçirilən Olimpiya Oyunlarında, idman tariximizdə ilk dəfə olaraq, 5 medal qazandı. Çində keçirilən Yeniyyətəmlərin Olimpiya Oyunlarında Azərbaycanın gənc atletləri beşi qızıl olmaqla 12 medal qazanaraq, 200-ə yaxın iştirakçı arasında 10-cu yeri tutmuşdur. Bütün bunlar Cənab İlham Əliyevin təşkilatçılıq fəaliyyətinin uğurlu nəticələridir.

2005-ci ildə Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 5 mart tarixinin ölkəmizdə "Bədən tərbiyəsi və idman günü" olaraq təsis edilməsi bədən tərbiyəsi və idman ictimaiyyəti arasında yüksək əhval-ruhiyyəyə səbəb oldu. Bu günün seçilmə səbəbi də təsadüfi deyildi. Məhz 1995-ci il martın 5-də Ulu Öndər Heydər Əliyev ölkədə bədən tərbiyəsi və idmanın inkişafında yeni strategiyanın təməlini qoyaraq, dünya və Avropa çempionatlarının qalibləri və mükafatçıları ilə görüşmüş, sağlam həyat tərzi və idmanın inkişaf tələblərini təmin etmək məqsədilə əsaslı vəsait ayıraraq, İdman Fondunu yaratmış və beləliklə, böyük uğurların təməli qoyulmuşdu.

"İDMAN DOSTLUĞU MÖHKƏMLƏNDİRƏN, XALQLARARASI MÜNASİBƏTLƏRİ GÜCLƏNDİRƏN ÖNƏMLİ BİR AMİLDİR"

Artıq MOK beynəlxalq miqyasda böyük nüfuz qazanıb, fəaliyyəti və əldə etdiyi nailiyyətlərlə seçilib. Azərbaycanda keçirilən Avropa və dünya çempionatları da buna nümunədir. Belə ki, müxtəlif beynəlxalq yarışlar, bədii gimnastika, taekvando, güləş, boks, karate və s. bu kimi Olimpiya növlərinə daxil olan idman yarışları, məhz Azərbaycanda keçirilib. Əlbəttə ki, son illərdə Azərbaycanın dünyada ən sürətli templərlə inkişaf edən ölkəyə çevrilməsi də buna imkan yaradıb. Bakıda və bütövlükdə, Azərbaycanda idman infrastrukturunun yaradılması istiqamətində böyük işlər görülüb.

Birinci Avropa Oyunlarının Bakıda keçirilməsi də elə ölkəmizə Avropa Olimpiya Komitəsinin inamı idi. Avropa Olimpiya Komitəsinin Baş Məclisində 2015-ci ildə Birinci Avropa Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərar qəbul edilməsi, ilk oyunların Bakıda keçirilməsi böyük nailiyyət idi. Bu cür oyunları ilk dəfə təşkil etmək Azərbaycan üçün şərəfli olduğu qədər də məsuliyyətlidir. İlk Avropa Oyunlarında 49 ölkədən 6000-dən artıq atlet idmanın 20 növündə mübarizə apardı. Yarışlar Bakıda 21 idman obyektində keçirildi. Təbii ki, bütün bunlarla yanaşı, Azərbaycan 42-ci Ümumdünya Şahmat Olimpiadası, 17 yaşadək futbolçular arasında Avropa çempionatı, Bədii Gimnastika üzrə Dünya Kuboku, "Formula-1" kimi mötəbər yarışlara uğurla ev sahibliyi etdi və özünü dünyada idman ölkəsi olaraq tanıdı. IV İslam Həmrəyliyi Oyunlarının uğuru, idmançılarımızın inanılmaz qələbələri bunun daha bir parlaq nümayişi oldu. Azərbaycan 75 qızıl medalla birinci yeri qazandı. İdman arenalarında Azərbaycanın Dövlət Himninin 75 dəfə səslənməsi, təbii ki, böyük qürurdur. Cənab İlham Əliyevin vurğuladığı

kimi, "Bu Oyunların keçirilməsi həm ölkəmizin potensialını, həm bizim siyasətimizi, həm də imkanlarımızı göstərir. Çünki bu Oyunlar sadəcə olaraq idman yarışları deyildi. İdman dostluğu möhkəmləndirən, xalqlararası münasibətləri gücləndirən önəmli bir amildir. Bir şəhərdə cəmi iki il ərzində həm Avropa, həm İslam oyunlarının keçirilməsi bizim sivilizasiyalararası dialoqa da verdiyimiz növbəti töhfə kimi qəbul edilməlidir".

"İDMANIN İNKİŞAFI XALQIN SAĞLAMLIĞIDIR VƏ AZƏRBAYCAN XALQI SAĞLAM OLMALIDIR"

Ölkə Prezidenti İlham Əliyevin hər bir idmançı və məşqçinin MOK, Gənclər və İdman Nazirliyi tərəfindən təqaüdlərlə təmin etməsi də ölkəmizdə Olimpiya Hərəkatına müsbət təsir edən amillər sırasındadır. MOK Azərbaycanda idmanın və Respublika Olimpiya Hərəkatının inkişafına xüsusi qayğı göstərir. İdman sahəsinə ayrılan diqqət və göstərilən qayğı gənclərin bu sahəyə olan marağını artırır. Kütləvi olaraq bu sahəyə axın var. Bu gün Azərbaycanda bir çox müasir Olimpiya idman qurğuları tikilib istifadəyə verilib. Azərbaycanın bölgələrində onlarla müasir Olimpiya İdman Kompleksi tikilib. Bakıda isə ən müasir idman infrastrukturunu mövcuddur. 70 min tamaşaçı yeri olan Olimpiya Stadionunu, Milli Gimnastika Arenası, Su İdmanı Sarayı və Bakı Atıcılıq Mərkəz və s. müasir idman qurğularıdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində vurğulayıb ki, idmanın kütləvililiyini təmin edərək biz xalqımızın sağlamlığını qoruyacağıq və bizim gənclərimiz, gənc nəsil sağlam olacaq - həm fiziki cəhətdən, həm mənəvi baxımdan: "Çünki fiziki cəhətdən güclü insan adətən öz gücündən yalnız çətin məqamda istifadə etməlidir. Güclü insanda özünə əminlik var. Fiziki cəhətdən güclü insan heç vaxt ondan zəif insana qarşı zor tətbiq etməməlidir. Ancaq özünü, öz yaxınlarını, öz torpağını qoruyubdur. Ona görə idmanın inkişafı, sadəcə olaraq, idman nəticələri əldə etmək üçün vasitə deyil, idmanın inkişafı xalqın sağlamlığıdır və Azərbaycan xalqı sağlam olmalıdır".

Qeyd edək ki, Minskə keçirilən İkinci Avropa Oyunlarında 82 idmançı ilə təmsil olunan Azərbaycan millisi 28 medal qazanaraq, komanda hesabında 50 ölkə arasında 10-cu yerdə qərarlaşdı. Komandamız Oyunları 5 qızıl, 10 gümüş, 13 bürünc medalla başa vurdu. Ümumilikdə, 200 dəst medala 43 ölkə təmsilçisi yiyələnib. Onlardan cəmi 34-ü qızıl medal sevinci yaşayıb. Bakıda keçirilmiş ilk Avropa Oyunlarında olduğu kimi, İkinci Avropa Oyunlarında da Rusiya komandası medal siyahısında birinci yeri tutdu. Azərbaycan Avropa Gənclər Olimpiya Festivalına ev sahibliyi etdi. Ölkəmizdə keçirilən yarışlar və Azərbaycanın beynəlxalq oyunlarda iştirakı Azərbaycanın idman siyasətinin qələbəsi və beynəlxalq federasiyaların ölkəmizdə aparılan işlərə, həmçinin, idman və bədən tərbiyəsi sahəsində nailiyyətlərimizə verilən qiymətin təzahürüdür.

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Təkcə Azərbaycanın deyil, bütün Türk dünyasının mədəniyyət beşiyi qədim Şuşa şəhəri ümummilli birləşdirici məkan rəmzi kimi yerini daha da möhkəmləndirir. Şuşa şəhəri 2023-cü ildə həm də Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı (TÜRKSÖY) tərəfindən "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilmişdi. "Xarıbülbül" Beynəlxalq Musiqi Festivalında da TÜRKSÖY-a daxil olan ölkələr, regionun türkdilli ölkələri və xalqlarının yaradıcı kollektivləri iştirak etdilər.

Uzun illərdən sonra yenidən Şuşada, Cıdır düzündə "Xarıbülbül" musiqi festivalının keçirilməsi bir daha dünyaya göstərdi ki, işğaldan azad olunan torpaqlarımız əzəli sakinlərini qoynuna alanda belə əzəmətli, möhtəşəm olur. Şuşa bu gün yeni bir dövrünə qədəm qoyub. Böyük Qayıdış üçün lazımı tədbirlər həyata keçirilir və burada reallaşdırılan infrastruktur layihələr və tədbirlər bir daha sübut edir ki, müqəddəs şəhər yenidən dirçəlir, inkişaf edir, geniş abadlıq və quruculuq meydanına çevrilib. 28 ilə yaxın bir tarixdə erməni işğalında qalan Şuşamız azad olundu. Əsrlərdən səsi eşidilən, hər zaman toy-büsatlı olan Şuşamız tarixin dövrlərində çox hücumlara məruz qalsa da, başını dik tutub, əyilməz, məğlub edilməz olub. Çox gözlər dikilib bu diyara. Hər daşında bir tarix yaşar, bir tarix danışır. 28 il erməni işğalı altında qalan Şuşamız bu gün azad nəfəs alır. 2021-ci il mayın 7-də Prezident İlham Əliyev Şuşa şəhərinin Azərbaycanın Mədəniyyət Paytaxtı elan edilməsi haqqında Sərəncamı bu şəhərin böyük mədəniyyət beşiyi olduğunu bir daha təsdiqlədi. Bu gün Şuşada görülən işlərin miqyası çoxdur. Hər daş, hər abidəsi yenidən qurulur. Zəfər qazanan xalq hər qarış torpağına, məhz ruhuna uyğun olaraq nəfəs verir. Axı bu gün illərdir ki, gözləyirdik. Gözləyirdik ki, bizim yolumuzu gözləyən torpaqlarımıza nəfəs qataq. Ölimizlə, zəhmətimizlə, səsimizlə, addımlarımızla. Bu gün bizlərə nəsihət oldu. Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edilən Şuşa şəhərində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin tapşırığına əsasən və dövlət başçısının bilavasitə nəzarəti altında qədim tarixi və memarlıq üslubu qorunub saxlanılmaqla Şuşa şəhərinin, tarixi və dini abidələrin, muzeylərin planlı şəkildə bərpa olunması istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilir.

ZƏFƏR QURULTAYI

Beynəlxalq tədbirlər məkanına çevrilən Azərbaycanın incisi Şuşa şəhərində 65 ölkədən gəlmiş 400 nümayəndənin iştirakı ilə keçirilən Zəfər Qurultayı mühüm bir dövrə təsadüf edir. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti 2022-ci ili "Şuşa ili" elan etmişdir. Zəfər Qurultayında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışında bildirdiyi kimi, "Qarabağda, azad Şuşada Dünya Azərbaycanlılarının Qurultayını keçiririk. Bu qurultayın adı Zəfər qurultayıdır və bu, təbiidir. Çünki tarixi Zəfərdən sonra ilk dəfədir ki, dünya azərbaycanlıları toplaşır, qurultay keçirir və ümumiyyətlə Zəfər adı xalqımıza çox yaraşır. Siz buraya Zəfər yolu ilə gəlmisiniz, qurultayın adı Zəfər qurultayıdır. Hazırda ölkəmizin müxtəlif yerlərində, ilk növbədə, azad edilmiş ərazilərdə Zəfər muzeyləri inşa edilir. Bundan sonra Azərbaycan xalqı müzəffər xalq kimi yaşayacaq, əbədi yaşayacaq, bundan sonra bizim dövlətimiz qalib dövlət kimi yaşayacaq. Bu, hamımız üçün, Azərbaycanda yaşayanlar, Azərbaycan vətəndaşları üçün, xaricdə yaşayan azərbaycanlılar üçün böyük xoşbəxtlikdir".

Şuşada belə bir Qurultayın keçirilməsi böyük rəmzi mənə daşımaqla bərabər, ermənilərə və onun havadarlarına ciddi xəbərdarlıq idi. Dünyanın hər yerindən buraya toplaşmış nümayəndələr Azərbaycan xalqının soykötünə, tarixinə və azadlıq eşiqinə bağlılıqlarını bir daha ifadə etdirmiş oldular.

Cənab Prezidentin Zəfər Qurultayında nitqi diaspor fəaliyyətinin gələcək istiqamət-

ləri üçün "yol xəritəsi" idi. Zəfər Qurultayı Azərbaycan diasporunun yenidən, daha mütəşəkkil formalaşması istiqamətində yeni bir mərhələnin başlanğıcı kimi səciyyələnir. Bu mötəbər tədbirin Şuşa şəhərində keçiril-

Milli birlik və mədəniyyət paytaxtı – ŞUŞA

Prezident İlham Əliyev: "Biz azad edilmiş torpaqlarda Türk dünyasının birliyini əyani şəkildə görürük"

məsi ümummilli lider Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə 2001-ci ildə keçirilmiş Dünya Azərbaycanlılarının I Qurultayında Ulu Öndərin dediyi tarixi sözlərin gerçəyə çevrildiyini nümayiş etdirdi. Həmin Qurultayda etdiyi tarixi çıxışında Ulu Öndər əlbəttə ki, Qarabağ problemi ilə bağlı öz fikirlərini də bildirmiş və demişdi ki, Azərbaycan öz ərazi bütövlüyünü bərpa edəcək, işğal altında olan torpaqlar işğaldan azad ediləcək və Azərbaycan xalqı öz dedə-baba torpaqlarına qayıdacaqdır. Bu gün Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan ordusu Ulu Öndərin bu sözlərini gerçəyə çevirdi və artıq bütün dünya bunun şahidi oldu. Qarabağ münafişsinin həlli Azərbaycanın qarşısında duran başlıca vəzifə idi. Təsadüfi deyil ki, Ölkə Prezidenti seçildiyi ilk gündən bu günə qədər cənab İlham Əliyev bu məsələnin həlli və postmünafiş dövrünün Azərbaycanın xeyrinə inkişaf etməsi məqsədilə bütün gücləri səfərbər etmişdir. Şuşa şəhəri xalqımız üçün son dərəcə əziz, müqəddəs bir məkandır və bu şəhərə olan sevgi, bağlılıq hər bir azərbaycanlının mənəvi varlığının ayrılmaz parçasıdır. Şuşa milli mədəniyyətimizin, incəsənətimizin beşiyidir. Bu şəhərin işğal altında olmağı mədəni irsimizə olan bir təcavüz idi. Erməni qəsbkarları 1992-ci il mayın 8-də işğal etdikləri Şuşanı uzun illər bütün dünyaya erməni şəhəri kimi tanıtmışa çalışsalar da buna nail ola bilməyiblər. Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında igid əsgər və zabitlərimiz 2020-ci il noyabrın 8-də Şuşanı işğaldan azad etməklə Vətən müharibəsini tarixi Qələbə ilə başa vurdular və bununla da Azərbaycan ərazilərində ikinci erməni dövləti yaratmaq arzula-

rina birdəfəlik son qoydular.

ŞUŞA BƏYANNAMƏSİ - DİPLOMATİYA TARİXİMİZİN ƏN MÜHÜM SƏNƏDLƏRİNDƏN BİRİ

Üç il əvvəl 2021-ci ilin iyunun 15-də Azərbaycan və Türkiyənin dövlət başçıları tərəfindən imzalanan "Azərbaycan Respublikası ilə Türkiyə Respublikası arasında mütəfiqlik münasibətləri haqqında Şuşa Bəyannaməsi" Azərbaycanın müstəqillik tarixində yeni səhifə oldu. Şuşa Bəyannaməsi Qars müqaviləsinə, Dostluq və Əməkdaşlıq haqqında Müqaviləyə, Strateji Tərəfdaşlıq və Qarşılıqlı Yardım haqqında müqaviləyə əsaslanaraq, Azərbaycan-Türkiyə münasibətlərinə yeni mənəvi-siyasi və hərbi-strateji məzmun

hüquq normalarının kobudcasına pozulduğu və ikili standartlara əsaslanan selektiv yanaşmaların baş qaldırdığı belə bir şəraitdə milli maraqların qorunmasına hədəflənmiş və mövcud çağırışlara cavab verən siyasətin həyata keçirilməsi müstəqil dövlətlərin qarşısında duran başlıca vəzifələrdəndir. Son zamanlarda yeni strateji hədəflərə doğru inamla irəliləyərək dünya siyasətində yüksələn güc mərkəzinə çevrilən, beynəlxalq nüfuzu və geosiyasi təsir imkanları artmaqda olan Türk Dövlətləri Təşkilatında birləşən ölkələr də analoji çağırışlarla üzleşirlər. Yeni ittifaq modeli kimi dünyanın diqqət mərkəzində olan bu təşkilatda təmsil olunan ölkələrin sıx həmrəylik şəraitində dostluq və qarşılıqlı prinsiplərinə, qarşılıqlı anlaşmaya, bərabərhüquqlu tərəfdaşlığa və çoxşaxəli əməkdaşlığa əsaslanan münasibətləri həm milli və regional səviyyədə, həm də global miqyasda sabitliyə, təhlükəsizliyə və inkişafa xidmət edən çox önəmli amildir".

Bildiyimiz kimi, türk dövlətlərinin regionda sabitliyin və sülhün qorunub saxlanılmasında rolu getdikcə artır. Ürk dövlətləri ilə münasibətlərin möhkəmləndirilməsi Azərbaycan xarici siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir. Son illərdə Türk dövlətləri arasında əlaqələr bütün sahələrdə intensiv xarakter alıb və dövrün tələblərinə, baş verən proseslərə uyğun olaraq sürətlə inkişaf etdirilir. Xatırladaq ki, Azərbaycanın bu istiqamətdə töhfələrindən biri də Türk Şurasının yaradılması ilə bağlı sazişin məhz ölkəmizdə imzalanmasıdır. Qəbul olunan tarixi qərarlarla yadda qaldı. Zirvə görüşündə Türkdilli Dövlətlərin Əməkdaşlıq Şurasının adının "Türk Dövlətləri Təşkilatı"na dəyişdirilməsi haqqında Qərar, Türkmənistanı Türk Dövlətləri Təşkilatında müşahidəçi statusunun verilməsi haqqında Qərar, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Türk Dünyasının Ali Ordeni" ilə təltif edilməsi haqqında Qərar, Türk Şurası VIII Zirvə Görüşünün Bəyannaməsi və digər qərarların imzalanması tarixi hadisə olaraq əhəmiyyət daşıyır.

Xatırladaq ki, istismara verilən Bakı-Tbilisi-Ceyhan və Bakı-Tbilisi-Ərzurum neft və qaz kəmərləri Xəzər neftini və qazını dünya bazarlarına çıxarır. Orta Asiyanın karbohidrogen ehtiyatları Xəzər dənizi və Azərbaycan vasitəsi ilə dünya bazarlarına nəql edilir. Aktau və Bakı dəniz limanları arasında gəmi daşınmalarının inkişafını da vurğulamalıyıq. 2013-cü ildə Bakı, Aktau və Samsun beynəlxalq dəniz limanları arasında Türk qardaş limanları haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır. Aktau və Bakı dəniz limanları arasında gəmi daşınmaları inkişaf etməkdədir. TDT-yə üzv ölkələr arasında yaxın dostluq və qarşılıqlı əlaqələrinin olması, onların bir-birini qarşılıqlı şəkildə dəstəkləməsi təşkilatın inkişaf perspektivlərini şərtləndirən əsas amillərdən biridir. Belə ki, hələ 2020-ci ildə Vətən müharibəsi zamanı bəziləri hətta Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının üzvü olmasına baxmayaraq, türk dövlətləri Azərbaycanın haqlı mübarizəsinə öz dəstəklərini verdilər. 2020-ci il türk dünyası üçün yadda qalan oldu. Belə ki, türk dünyasının önəmli uğurları, ən başlıcası Azərbaycan ərazilərinin işğaldan azad olunması, Azərbaycanın suverenliyinin və ərazi bütövlüyünün bərpa edilməsi əhəmiyyətli hadisədir.

Azərbaycan tarixi Zəfərdən sonra azad olunan ərazilərimizdə abadlıq-quruculuq işlərini davam etdirir. Zəfər qazanan Azərbaycan Qarabağımızda, Şərqi Zəngəzurdə böyük quruculuq işlərini davam etdirir. Bildiyimiz kimi, üzv dövlətlər Azərbaycanın Qarabağda və Şərqi Zəngəzurdə apardığı bərpa-yenidənqurma işlərinə də öz töhfələrini verirlər. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, biz azad edilmiş torpaqlarda Türk dünyasının birliyini əyani şəkildə görürük: "Təbii ki, bu, həm bizi sevindirir, həm də bütün Türk dünyası ölkələrinin bir-birinə nə qədər bağlı olmasından xəbər verir".

NƏZAKƏT ƏLƏDDİNQIZI

Azərbaycan Silahlı Qüvvələr Günü Mübarək Olsun

“Ordumuz regionda sabitliyi qorumaq üçün çalışır”

“Azərbaycan ordusu ölkə daxilində gedən proseslər, hakimiyyət davası, cəbhədə düşmən tərəfindən torpaqlarımızın işğalı kimi çox çətin bir dövrdə formalaşmağa başladı. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin qayıdışından sonra, yəni 1993-cü ildən etibarən Azərbaycan ordusunun məqsədyönlü formalaşma konsepsiyası yaradıldı və inkişaf etdirildi.

Azərbaycan ordusu bunun nəticəsində və Ulu Öndərin rəhbərliyi altında həm düşmənin işğalı genişləndirməsinin qarşısını aldı, həm də düşməni Bişkek protokolu ilə atəşkəs rejiminə keçməsi ilə bağlı razılığa qol çəkməyə məcbur etdi. Atəşkəs dövründə ordumuz daha da inkişaf etdi. Ulu Öndər həm ordunu formalaşdırdı, həm də uzaqgörən siyasəti ilə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrini inkişaf etdirmək üçün Ali Baş Komandan İlham Əliyevi yetişdirərək ordu quruculuğu sükranını xalqın dəstəyi ilə ona həvalə etdi. Artıq Ümummilli Liderin prinsiplərini inkişaf etdirən, ordunun formalaşmasını müasir prinsiplərə söykənərək həyata keçirən Ali Baş Komandan tərəfindən ordumuz daha da gücləndirildi”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında hərbi ekspert Şair Ramaldanov deyib.

O bildirib ki, Azərbaycan ordusu uzun inkişaf yolu keçərək, qələbə qazanmış orduya çevrildi: “Əlbəttə Ulu Öndərin uzaqgörənliyi nəticəsində

HƏRBİ EKSPERT ŞƏRH ETDİ

hələ Sovet dövründə Cəmşid Naxçıvanski adına hərbi liseyin yaradılması xüsusi olaraq vurğulanmalıdır. Bunun nəticəsi olaraq Azərbaycanın müstəqilliyini qorumaq üçün gənclərin hərbi biliyə yiyələnməsi prosesi həyata keçirildi.

Cənab İlham Əliyev Ali Baş Komandan olaraq Azərbaycan ordusunu müasir silahlarla təmin edərək ordumuzun müasir tələblərə uyğun şəkildə inkişafını təmin etdi. Müasir ordunun inkişafı intellektual cəhətdən inkişaf etmiş, bacarıqlı, savadlı kadrların yetişdirilməsini də zəruri edirdi. Hansı ki, bu gün ordumuzda rəqəmsal bacarıqlara malik kifayət qədər kadrlar var.

Ali Baş Komandanın təsdiq etdiyi irimiyaşlı təlimlərin keçirilməsi də ordunun inkişafında mühüm rol oynadı. Bu təlimlər gələcək döyüşlərin ssenarisinə uyğun aparılırdı və təlim zamanı müasir silahların tətbiqi, öyrənilməsi inkişaf etdirilirdi. Buna görə də ikinci Qarabağ döyüşündə rəşadətli Azərbaycan ordusu müasir yanaşma və silahların tətbiqi ilə 44 gün ərzində işğalçı qüvvələri darmadağın edərək, ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə nail oldu. Təbii ki, qələbə əldə etməyimizdə gənclərimizin vətənpərvər ruhda böyüməsi mühüm rol oynayır.

Azərbaycan ordusunda aparılan islahatlar ordumuzu daha da inkişaf etdirir. Bu gün statistik qiymətləndirməyə görə, Azərbaycan ordusu ən güclü ordular sırasında 56-cı yeri tutur. Ermənistan ordusu isə bu sıralamada Azərbaycan ordusundan iki dəfə geridə qalır. Azərbaycan ordusu hər hansı bir işğal niyyəti ilə inkişaf etdirilən ordu deyil. Əksinə ordumuz regionda sabitliyi və dövlətimizin ərazi bütövlüyünü qorumaq üçün çalışır”.

Səbinə Hüseynli

Metanət Məmmədova

Telefona dəyişdiyimiz kitablar...

Görəsən niyə kitabları telefonlara dəyişdik? Telefonlar məgər o kitablar kimi saxlanacaq yeri ola biləcəkmi? Yəni içindəki minlərlə şəkli, xatirələri əbədi saxlaya biləcəkmi? Yoxsa bir an internet itərsə, şəkillər də, xatirələr də itəcəkdir. Ən əsası isə görəsən kitabların insana verdiklərini 100 il bundan sonra telefonlar verə bilirmi?

Bəzən kitab oxuduğumuz o illərin unudulmaz günlərini elə həsrətlə xatırlayıram ki... Nə qədər kitab oxuyurdun, İlahi... Günlərimiz kitabxanalarda keçirdi. İki gündən, üç gündən bir kitab alıb evə gətirirdik. Bizə hansısa bir iş tapşırıran valideynlərimizdən oğurlanıb mütaliə edirdik. Dərsimizi hazırladıqmi, işimiz gizləndə-aşkarda, orada burada ancaq kitab oxumaq olurdu. Kitablar da o qədər maraqlı idi ki, bitirmədən gözümüzdə yuxu getmirdi. Dəfələrlə “ay bala, o işi söndürün, yatın, ta gecdir”,- deyən ata-anamıza hər dəfə “yaxşı, indicə söndürürük”,- deyərək gecə yarısı kitabı bitirib, sabah yenə kitabxanaya gedir, yeni kitablar alırdıq. Desəm ki, kitabxanalarda oxunmamış kitab qoymamışdıq qala, bəlkə də inanan az olar, lakin bu, həqiqətən də belə idi.

Biz gözümüzü kitabdan ayırmırdıq, indi isə gözlər telefondan ayrılır. Bizə “ay bala, bu qədər kitab gözlərinizi kor edəcək” deyirdilər, indi isə uşaq, yeniyetmə və gənclərə “ay bala, bu telefonlar gözünüzü kor edəcək” deyirlər. O vaxt əksər adam başı aşağı kitab oxuyurdu, indi haradayıqsa- evdə, küçədə, nəqliyyatda, orada əksəriyyətin başı aşağı, gözü telefondadır. Görəsən günün bu qədər saatını insanlar orada nə axtarırlar? Axtarırsınız barmaqlar bir saniyə dincəlmir: axtarır, yazır, pozur... Bircə onu bilirəm ki, barmaqlar nə qədər işləyirsə, beyin bir o qədər yorğun düşür. Lakin kitab oxuyarkən beyin dincəlir, zəhin açılır.

Hər dəfə metroda başı aşağı, gözü telefonda olan bütün yaş qruplarından insanları müşahidə edərkən başı aşağı kitab oxuduğumuz o illəri xatırlayıram. Öz-özünü xeyli müqayisə aparıram. O vaxtlar elə bu metroda da kitab oxuyanlar çox idi. Nə oldu görəsən, niyə kitablar qatlanıb bir kənara atıldı, telefonların güdazına getdi? Bir andaca kitabların o möhtəşəm ətri gəlir burnuma. Harada qaldığımızı bəlli etmək üçün qatladığımız səhifələr... Saxlanacaq yerimiz olan səhifələr... Orada saxladığımız şəkillər, quruyub səhifələrin arasında özünə yer edən xatirələr dolu güllər... Bəlkə indi də hansısa kitabxanada kitabların arasındaca qalır onlar. Kitabxanalarda digər “yaşayanlar” kimi.

Artıq insanlar uzun illərdir, kitabxanalardan ayağını kəsib. Çünki telefon kitabxanasının yolunu kəsib, kitabların ətrini özünə çəkib. İndi kitab, müəllif, kitabxana yalnız belə əlamətdar günlərdə, həftələrdə anılır. Onu da xatırlayan olarsa...

Kitabları telefona, sosial şəbəkələrə dəyişmişik. Tiktok bizim üçün kitablardan dəfələrlə sevimli olub indi. Əxlaqi dəyərləri aşılardan kitabları onu əlimizdən alan Tiktokun kölgəsində qalıb. Biz qalmaqaldan uzaqlaşdıran, özü ilə baş-başa saxlayıb bütün dünyanı gəzdirən, yaxşını-pisni ayırd etməyi öyrədən kitabları indi qeybət yeri olan Votsapla, İstagramla dəyişmişik. Kitab oxumaq əvəzinə, qalmış Votsapda, bir-birimizə geyimimizi, acdığımız süfrələri, gəzdirdiyimiz yerləri göstəririk. İstagramda özünü reklam edən kosmetoloq “həkimlərin” Allah-təalanın verdiyi əzaları dəyişməsinə, Yaradana qarşı çıxmasını izləyir və alqışlayırıq. Biz də dəyişmək istəyirik. Necə ki, kitabı telefona dəyişmişik...

...Heyf telefonlara dəyişdiyimiz kitablardan. Çünki telefon heç vaxt kitabların verdiyini verə bilməz insana. Zaman-zaman bunun nə qədər böyük səhv olduğunu anlayacağıq. Lakin onda artıq gec olacaq.

Avropa İttifaqı ölkələrinin daimi nümayəndələri Rusiya Federasiyasına qarşı 14-cü sanksiyalar paketini təsdiqləyiblər. Bunun üçün mətbuatın yazdığına görə, Almaniyanı razı salmaq lazım idi. Yeni paketdə Rusiya Federasiyasına ixracı qadağan olunmuş məhsulları hələ də üçüncü ölkələrdəki törəmə şirkətlər və ya iş ortaqları vasitəsilə Rusiyaya daxil olan şirkətlərə qarşı sanksiyalar nəzərdə tutulur ki, bu da almanlara sərf etmir. Aİ paketi mümkün qədər tez qəbul etməyə tələsir.

Ola bilsin ki, Macarıstan Avropa Birliyinə sədr olana, yeni iyula qədər bunu etmək istəyi var. Yaxud, bəlkə də Avropada və yalnız cümə axşamı səhəri Belçikanın Avropa Şurasındakı nümayəndəliyi danışıqların uğurla başa çatdığını elan edib. "Rusiyaya qarşı 14-cü sanksiyalar paketi ilə bağlı razılaşmanı alqışlayıram. Bu, Rusiyanın əsas texnologiyalara çıxışdan və enerjiden əlavə gəlirdən daha da məhrum edəcək. Bu, kölgə donanmasına və xaricdəki kölgə bank şəbəkəsinə təsir edəcək", - Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen sosial mediada yazıb. KİV-in məlumatına görə, o, almanlarla danışıqlarda şəxsən iştirak edib. Beləliklə, səfirlərin qərarı əsasən onun söylərinin nəticəsidir. Sanksiya paketinin qəbulunun birinci və ən mühüm mərhələsi başa çatıb. Bundan sonra xarici işlər nazirlərinin qərarı olmalıdır. O, iyunun 24-də onların Lüksemburqda keçiriləcək iclasında qəbul ediləcək. Aİ dövlət başçıları paketi 27-28 iyun tarixlərində və bəlkə də ondan əvvəl keçiriləcək növbəti sammitdə yazılı prosedura uyğun olaraq təsdiq edəcəklər. Mətbuatda belə təkliflər var idi ki, paketin qəbulunu həqiqətən də həmin tarixə uyğunlaşdırmaq istəyirlər.

Yeni iyunun 25-də Ukrayna və Moldovanın Avropaya inteqrasiya-

sı müzakirə olunacaq hökumətlərarası konfransla. Başqa bir mümkün son tarix var: 1 iyul. Bu gündən etibarən Aİ-yə sədrlik Belçikadan Macarıstana keçəcək. Sədr ölkənin sanksiyalarla bağlı qərarlara təsir imkanları o

idxalı, Rusiya Federasiyasına bir sıra malların - mədən maşınları, elektronika, maqan filizlərinin (onların Rusiyadakı yataqları nisbətən kiçikdir) ixracı üzrə Rusiya layihələrinə qarşı da tədbirlər təklif olunur. Bu təkliflərin tam qəbul edilib-edilməyi bəlli deyil. AB-də ən böyük mübahisə, gözləndiyi kimi, əvvəllər qəbul edilmiş sanksiya paketlərindəki boşluqların aradan qaldırılmasına yönəlmiş tədbirlərdən qaynaqdır. Onlara görə, Aİ-

məhsulların Rusiyaya yenidən satıldığını bilən Avropa İttifaqından olan tərəfdaşlarına qarşı tətbiq edilir. Politico altı diplomata istinadən xəbər verir ki, Almaniyə məhz buna görə 14-cü paketə qarşı çıxıb. Berlində hesab edirlər ki, Rusiya Federasiyasında ikili təyinatlı malların satışı sxemləri ilə əlaqəli olmayan və ya Rusiya Federasiyasına ixracı qadağan edilən alman biznesi zərər çəkmə bilər. Bildirilib ki,

inanmırlar. Müzakirələr yalnız nüanslarla bağlıdır: sanksiyalar siyahısına daxil edilmiş konkret şirkətlər. "Aydın ki, paket almanların və fransızların 2022-ci ildə təsdiqlədiyi ikinci dərəcəli sanksiyalara aiddir.

Söhbət hansı şirkətlərdən və hansı sənayedən gəldiyi aydın deyil, amma bu, açıq-aydın mayeləşdirilmiş qaz deyil", - Bu barədə Rusiya Elmlər Akademiyasının Avropa İnstitutunun Alman Araşdırmaları Mərkəzinin rəhbəri Vladislav Belov verdiyi şərhə bildirib. Nə olursa olsun, yeni sanksiyalar paketi qəbul ediləcək və bu, Qərbin Rusiya Federasiyasına artan təzyiqinin tərkib hissəsi olacaq. Ola bilsin ki, yaxın gələcəkdə burada tonu Avropa deyil, Cənubi Koreya müəyyən edəcək. Onlar Vladimir Putinin KXDR-ə səfərindən və strateji əməkdaşlıq haqqında sazişin bağlanmasından çox narahatdırlar. Cümə axşamı, iyunun 20-də Cənubi Koreya prezident administrasiyasının milli təhlükəsizlik idarəsinin direktoru Çanq Ho-jin bildirib ki, ölkəsi Rusiyaya qarşı ixrac məhdudiy-

Avropanın 14-cü anti-Rusiya paketi və maye qaz

ləndirilən Rusiya Federasiyası ilə Şimali Koreyanın yaxınlaşmasına reaksiya da var.

14-cü paketi razılaşdırmaq üçün Aİ səfirlərinə iki gün lazım olub. Onlar müzakirəyə çərşənbə günü, iyunun 19-da başlayıblar və yalnız cümə axşamı səhəri Belçikanın Avropa Şurasındakı nümayəndəliyi danışıqların uğurla başa çatdığını elan edib. "Rusiyaya qarşı 14-cü sanksiyalar paketi ilə bağlı razılaşmanı alqışlayıram. Bu, Rusiyanın əsas texnologiyalara çıxışdan və enerjiden əlavə gəlirdən daha da məhrum edəcək. Bu, kölgə donanmasına və xaricdəki kölgə bank şəbəkəsinə təsir edəcək", - Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen sosial mediada yazıb. KİV-in məlumatına görə, o, almanlarla danışıqlarda şəxsən iştirak edib. Beləliklə, səfirlərin qərarı əsasən onun söylərinin nəticəsidir. Sanksiya paketinin qəbulunun birinci və ən mühüm mərhələsi başa çatıb. Bundan sonra xarici işlər nazirlərinin qərarı olmalıdır. O, iyunun 24-də onların Lüksemburqda keçiriləcək iclasında qəbul ediləcək. Aİ dövlət başçıları paketi 27-28 iyun tarixlərində və bəlkə də ondan əvvəl keçiriləcək növbəti sammitdə yazılı prosedura uyğun olaraq təsdiq edəcəklər. Mətbuatda belə təkliflər var idi ki, paketin qəbulunu həqiqətən də həmin tarixə uyğunlaşdırmaq istəyirlər.

Yeni iyunun 25-də Ukrayna və Moldovanın Avropaya inteqrasiya-

qədər də böyük deyil, lakin hələ də mövcuddur. Ona görə də Brüsseldə onlar Macarıstanın baş naziri Viktor Orbanla qarşılaşana qədər bütün mübahisəli məsələlərdə tez razılığa gəlməyə tələsirlər. Paketin mətni hələlik dərc edilmir. Biz ancaq Rusiyadan Avropanın qara siyahılarına daxil olan 20 fiziki və 22 hüquqi şəxsin adını sadalayan məmurların və medianın sözlərinə arxalana bilirik. Hələ may ayında Avropanın enerji məsələləri üzrə komissarı Kadri Simson demişdi ki, 14-cü sanksiyalar paketinə Rusiyadan mayeləşdirilmiş təbii qazın (LNG) idxalına məhdudiyətlər daxildir. Digər məsələlərlə yanaşı, onun şöbəsi Avropa Komissiyasından Aİ səfirləri tərəfindən baxılmaq üçün təqdim edilmiş təkliflər hazırlayıb. Polskie Radio onlar haqqında danışıb.

Avropa Komissiyası təqdimatında Rusiya maye qazının Avropa limanlarında, o cümlədən Qərbi Avropaya maye qaz tədarüku üçün əsas çıxış nöqtələrindən biri olan Belçikanın Zeebrugge limanında daşınmasını qadağan etməyi təklif edib. Avropa Komissiyası Rusiyanın kölgə donanmasının bir neçə gəmisinə qarşı sanksiyaların (fon der Leyen bu barədə danışıb), Rusiya vətəndaşlarının dördüdə biri və ya daha çoxuna məxsus nəqliyyat şirkətlərinin Aİ-də fəaliyyət göstərməsinə, habelə Rusiyanın maliyyələşdirilmiş qazının idxalına qadağa qoyulmasını müdafiə edib. LNG istehsalı, Rusiya heliumunun

dən Rusiya Federasiyasına ixracı qadağan edilən məhsullar hələ də Rusiyaya, lakin üçüncü ölkələr vasitəsilə çatırılır. "Polskie Radio"nun məlumatına görə, Avropa Komissiyasının təkliflərinə Aİ-dən kənar qara siyahıya salınmalı olan 50 şirkət daxildir. Sanksiyalar tək qadağan olunmuş malların birbaşa tədarükçülərinə deyil, həm də tədarük olunan

almanlar fransızlarla birlikdə Belarusa lüks avtomobillərin tədarükünə qadağa qoyulmasına qarşı çıxıblar. Avropa Komissiyası qadağanın zəruriliyini avtomobillərin Rusiya Federasiyasına bu ölkə vasitəsilə daxil olması ilə əsaslandırır. Ekspertlər Almaniyanın Macarıstandan nümunə götürərək anti-Rusiya sanksiyalarına qarşı çıxdığına

ətlərinə daha 243 maddə əlavə edərək, sanksiyalar siyahısını 1402 maddəyə çatdıracaq. Bundan başqa, ölkə hakimiyyəti Ukraynaya silah satışı məsələsinə də baxacaq. Cənubi Koreya ABŞ-ın insarlı tələblərinə baxmayaraq, ukraynalılara birbaşa silah və sursat verməkdən imtina edib. İndi o, fikrini dəyişə bilər.

V.VƏLİYEV

ki zəruridir. Ermənistanın Fransanın SEZAR özüyəriyən artilleriya sistemlərini alması ilə bağlı Azərbaycan Müdafiə Nazirliyinin son hədələrinə gəlincə, Adonts hesab edir ki, Azərbaycan tərəfinin döyüşkən ritorikasına rəsmi Yerevanın qeyri-sabit davranışı səbəb olur. "Bir tərəfdən biz strateji yüksəklikləri və kommunikasiyaları təslim edirik. Sərhəddən bir neçə metr aralıda yerləşən Kirantsa məktəbinin təhlükəsizliyini necə təmin etmək barədə suala hökumət başçısı ağac əkməyi məsləhət görüb.

Bu gün Ermənistanla Azərbaycan arasında sərhədlərin delimitasiya və demarkasiya prosesi həyata keçirilir. 30 ildən artıq bir müddətdə, yəni Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal etdiyi gündən bu yana iki ölkə arasında sərhədlər yalnız şərti xarakter daşıyıb. Zəngilanın Ağbənd kəndi ərazisindən Kəlbəcərin Söyüdlü yaylağına, Zəd aşırımına, Daşkəsən rayonunun inzibati ərazilərində heç bir sərhəd olmayıb.

Ermənilər Azərbaycanın dərinliklərinə doğru, Ağdam, Füzuli rayonları da daxil olmaqla 20 faiz torpaqlarımızı işğal etdiklərindən dünya birliyi tərəfindən tanınmış ərazilərimizin Ermənistanla sərhədlərinin yarısından çoxu düşmən qüvvələrin nəzarətində olub. 2020-ci ildə isə vəziyyət kökündən dəyişdi və Azərbaycan ən son 2023-cü ildə keçirdiyi antiterror tədbirləri ilə bütün suveren ərazilərində öz hüquqlarını bərpa etdi. Və sərhədlərin delimitasiya və demarkasiya məsələsi gündəmə gəldi, bu gün də proses davam etməkdədir.

Qalib Azərbaycan məğlub Ermənistanla sülh təklif edir, sərhədlərin təyini məsələsini mövcud xəritələr əsasında həyata keçirmək üçün təkliflərini verir. Amma təsmaya öyrəşmiş, yallanmağı özünə vermiş, maşa olmağı tərciyə etmiş İrəvan hələ də tərəddüd edir, "bəlkə də qaytarılacaq" arzusu ilə yaşayır, revanşizmə ümid bəsləyir, buna görə də sülh müqaviləsinə, ya da buna bənzər sənədə imza atmağa tələsmir. Bir ay ABŞ-dan, növbəti ay Fransadan, sonra erməni diasporundan yeni təkliflər alır, müzakirələr aparır, təsbəh çevirir, rəmmətir, fala baxır və Nəticə isə yoxdur.

Bu gün Ermənistan cəmiyyəti çaş-baş görünür. Bunu erməni mətbuatında yazılanlar da təsdiq edir. Sadəcə, nöqtəsinə, vergülünə toxunmadan bəzilərinə dəyərli oxuculara təqdim etmək istəyirik:

ArmenianSputnik qeyd edir ki, Ermənistan XİN rəhbərinin keçmiş müavini baş verənləri yalnız delimitasiya prosesinin imitasiyası hesab edir. Ermənistanın dövlət gücü və müqavimət səviyyəsi sifirə enib. Ermənistan hökumətinin həyata keçirdiyi Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiyası və demarkasiyası prosesini iki sözlə - "manipulyasiya" və "imitasiya" ilə ifadə etmək olar. Əslində, dünyanın tamamilə bütün ölkələri Ermənistan-Azərbaycan sərhədində olduğu kimi epizodlarla deyil, bütün sərhəd xətti ilə bağlı danışıqlar yolu ilə gedir. Bunu

Ermənistanın sərhəd oyunu və "nou-hau"

Ermənistan xarici işlər nazirinin keçmiş müavini, "Bütün sərhəd" təşkilatının həmtəsisçisi - Ermənistan Diplomatlar Şurası Avət Adonts müsahibəsində deyib. "Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin delimitasiyası və demarkasiyası üçün əsas götürülən və bu, Ermənistanın təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsində ən mühüm komponent olan konsepsiya əslində bir növ "nou-

Mən əminəm ki, o, təbii ki, ağacların mühafizəyə zəmanət verdiyini nəzərdə tutmayıb, lakin bu, təkə ölkədə deyil, həm də diasporada erməni xalqının təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə yanaşmaların əsasında dayanır. Əgər siz ağac əkməyi məsləhət görsəniz və eyni zamanda haubitsa alsanız, o zaman təbii ki, Azərbaycandan daha bir bəyanat olacaq: "Ağaclar

xarici siyasət yürütməsini mümkün hesab edir. Onun sözlərinə görə, bunun üçün əhəmiyyətli resurslar tələb olunacaq, lakin Ermənistan bütün qırmızı xətləri müəyyən edərək, vicdanla xarici siyasət aparsa, beynəlxalq tərəfdaşlardan anlayış tapacaq.

Baqrat Qalstanyanın Tavuş arzusu

"Mən Tavuşa getmək, xalqla görüş-

hau"dur. Ermənistan-Azərbaycan sərhədinin 900 km-i "epizodlarla" delimitasiya və demarkasiya olunub. Tavuş rayonu ilə Azərbaycanın Qazax rayonu arasındakı 250 km-in, səhv etmərsən, 17-18 km-i müəyyən edilib. Bu, sərhəd prosesinin manipulyasiyası və imitasiyasıdır, - deyə diplomat əmindir.

O, Tavuş bölgəsində əlamətdar hadisələrin baş verdiyini qeyd edərək, Vardenis (Basarkeçər) və Syunikdə (Zəngəzur) də oxşar tendensiyaların olacağına əminliyini ifadə edib. Üstəlik, sonuncu halda bu, artıq Türkiyə-Azərbaycan tandemi üçün prioritet olan "Zəngəzur dəhlizi" məsələsi olacaq. Bununla yanaşı, delimitasiya və demarkasiya uzunmüddətli danışıqlar prosesini, xüsusən də iki dövlət arasında münasibətlərin səviyyəsini və keyfiyyətini nəzərə almaqla tələb edir. Eyni zamanda, onun fikrincə, danışıqlar qarşılıqlı kompromislərə əsaslanmalıdır, lakin Ermənistanın təhlükəsizliyinin və ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi nəinki keçmək mümkün olmayan, həm də Konstitusiyası ilə qadağan edilən qırmızı xətt olmalıdır.

Bundan əlavə, o, Ermənistanla Azərbaycan arasında normal ikitərəfli danışıqların mümkünsüzlüyünə işarə edir: indiki geosiyasi vəziyyətdə beynəlxalq vasitəçilərin iştirakı

yaxşıdır, amma haubitsalar yox", - deyə keçmiş diplomat əlavə edib.

O, əmindir ki, biz bugünkü geosiyasi vəziyyətdə ölkənin təhlükəsizliyini təmin edəcək hərbi infrastrukturun hərtərəfli inkişafından başlamalıyıq. Xarici siyasətdə isə onun "anti" prinsiplərlə aparılması konsepsiyasını istisna edin. Adontsun qeyd etdiyi kimi, beynəlxalq tərəfdaşlarla münasibətlərdə nəyisə tənzimləmək, keyfiyyətini dəyişmək və ya xarici siyasətinin səviyyəsini yüksəltmək üçün Ermənistan ilk növbədə özündən başlamalıdır. O hesab edir ki, Ermənistan-Rusiya əməkdaşlığı, Rusiya Federasiyası ilə strateji tərəfdaşlıq və ya Rusiyanın iştirakı ilə inteqrasiya birliklərində iştirak tamamilə Ermənistanın çoxvektorlu xarici siyasət yürütməsinə mane olmamalıdır.

"Ermənistanın müxtəlif formatlarda inteqrasiyası və mən bu halda KTMT-ni nəzərdə tuturam, heç bir şəkildə müdaxilə etmir, yalnız kömək edir. Bu vasitədən necə və nə dərəcədə ağıllı istifadə etməyimiz başqa məsələdir. Rusiya ilə münasibətlər Aİ və ya ABŞ ilə ikitərəfli münasibətlərimizin zərərinə olmamalıdır", - diplomat AbovyanTime proqramında qeyd edir. O, beynəlxalq gerginlik və Şərqlə Qərbin qarşıdurması şəraitində belə Ermənistanın çoxvektorlu

mək, yer-dəki vəziyyəti anlamaq və eyni zamanda "hasar" deyilən yerin harada olduğunu anlamağa çalışmaq istəyirdim. Bunu iyunun 21-də jurnalistlərlə söhbətində "Vətən üçün Tavuş" hərəkatının lideri, arxiyepiskop Baqrat Qalstanyan deyib. "Hasar, sərhəd xətti, tikanlı məftil? Bu harada yerləşir, niyə hələ də video və fotoşekillərdə görünür? Gedək hər şeyi öz gözümüzle görək, əmin olun ki, o var, ya yox? Deyirlər, Voskepardadır, gedək bir baxaq. Biz bütün sərhəd xətti boyunca gedəcəyik", - Qalstanyan bildirib. Daşnaksütyun üzvü Gerasim Vardanyanın Qalstanyanın ünvanına təhqiramiz ifadələr səsləndirdiyi səs yazısını necə şərh edəcəyini soruşduqda arxiyepiskop cavab verdi ki, heç bir şərh yoxdur, Daşnaklar artıq hər şeyi deyib.

"Armenianreport"un bugünkü saytında Ermənistan rəhbərliyinin və ermənilərin demokratik yol seçdikləri barədəni yazı var. "ABŞ və Aİ-dən dəstək zəmanəti almağın vaxtı çatıb, yəni, söhbət siyasi, hərbi, maliyyə yardımından gedir. ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə söhbəti zamanı Ermənistanla gecikmədən sülh sazişinin bağlanması vacibliyini bəyan edib. Bu barədə ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat katibi

Metyu Millerin yaydığı məlumatda deyilir. Bu söhbətin nə qədər sərt və konkret olduğunu başa düşmək üçün ondan yalnız bir abzas misal gətirmək kifayətdir.

"Dövlət katibi Ermənistan və Azərbaycanın sülh sazişinə doğru davamlı irəliləyişini etiraf edib və gecikmədən sazişin bağlanması vacibliyini vurğulayıb. O, Birləşmiş Ştatların tərəflər üçün faydalı olan istənilən şəkildə daha çox əlaqə saxlamağa sadıq qaldığını bir daha təkrar edib". Guya bu, ultimatumdur, sadəcə olaraq, rəsmi Bakının artıq manevr imkanı yoxdur, anlamıdır. Axı biz daha çox misallar görürük ki, Bakı sadəcə olaraq ölkəmizlə barışmağı istəmir. "Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh müqaviləsinin yekunlaşdırılması da son dərəcə vacibdir. Biz Azərbaycan tərəfinə çox konstruktiv təkliflər göndərmişik, erməni tərəfinin təklif etdiyi kimi, yaxın bir ay ərzində yekunlaşdırmağa və saziş bağlamağa hazırıq", - cümə axşamı Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan Vilnüsədə Litvanın xarici işlər naziri ilə mətbuat konfransında deyib.

News.am yazır ki, xüsusi təyinatlılar Ermənistandakı "Artsax nümayəndəliyi"nin qapılarını sındıraraq açıblar. Ehtimal ki, onlar nümayəndəliyin ərazisinə xidməti avtomobili müsadirə etməyə gəliblər. Yada salaq ki, iyunun 7-də patrullar özünü hələ də qondarma "dqr"-in "president"i hesab edən Samvel Şahramanyana xidmət edən avtomobili müsadirə etmək üçün nümayəndəliyin darvazalarını sökməyə cəhd ediblər. Bu barədə danışan vəkil deyib ki, məhkəmənin qərarı olmadan maşını müsadirə etməyə çalışırlar. "Etiraz edənlərlə üz-üzə gəlməkdən çəkinən müstəntiq naməlum istiqamətə gedib. Hazırda avtomobil müsadirə olunmayıb, lakin patrul xidməti gəlib. Əldə etdiyimiz məlumata görə, yaxın vaxtlarda polis qüvvələri gələcək", - vəkil bildirib.

Polis müstəntiqinin jurnalistlərlə söhbətində dediyi kimi, avtomobil cinayət işi çərçivəsində götürülüb, ibtidai istintaq sirri var, ona görə də o, maşının niyə götürüldüyü sualına cavab verə bilmir? "Bu, müsadirə olunmuş avtomobildir, müvafiq istintaq hərəkatlarının aparılması üçün onu xüsusi mühafizə olunan əraziyə təhvil veririk. Bunun üçün məhkəmə qərarının zəruri olub-olmamasına ibtidai istintaq orqanı qərar verir? Bizim hərəkatlarımız tamamilə qanunidir", - deyə o, yekunlaşdırıb. Bəli, Ermənistan gündəmi budur, çəkişmə, etiraz, hədə-qorxu, xaricdən maliyyə axtarışı və Azərbaycanla hələlik imzalanmamış sülh ətrafında dediqodular.

V.VƏLİYEV

II YAZI

Ailə, ailə dəyərləri xalqımızın ən qiymətli sərvəti olduğu üçün hər zaman yeni ittifaqların qurulması toyla, çal-çağırla reallaşmış. İllər uzunluq toy adət-ənənələrinin yaşadılması, onların hər birinin ardıcıl şəkildə həyata keçirilməsi ilə ərşəyə gələn toyların özü ona verdiyimiz dəyərin göstəricisi olub. Bu adətlərdən yayınmaq istəyənlər həmişə xalq tərəfindən qınaq edilib. Elə buna görə də hər kəs toy adətlərindən kənara çıxmağa çalışıb və beləliklə də möhtəşəm toy adətlərimiz yaşadıla bilib.

Bəs bu gün? Yəqin ki, artıq insanların bir-birini qınaq etməsi də elə keçmişdə qalıb. Odur ki, toy adətlərimizdən getdikcə uzaqlaşırıq. Bunun acı nəticəsi isə bugünkü toylarımızdır. Elə bu səbəbdən də toy adətlərindən danışmaq, onları yada salmaq, yaşadılanları və unudulanları bir daha xatırlamaq istədik.

Vağzalı

"Vağzalı" Azərbaycan toyunun rəmzidir. Əvvəllər gəlini aparmaq

Toy adətlərimiz: yaşatdıqlarımız, unutduqlarımız...

Əvvəlki toylarda əsas məqsəd rəqs, demək-gülmək, şadyanalıq etmək idi. Yeyib-ichmək ikinci məsələ idi. Hazırda isə yeyib-ichmək, süfrələri min bir adda nemətlərlə doldurmaq, qonşudan daha yaxşı toy etmək yarışını üstünlük təşkil edir.

Əvvəlki toylarda bir-birinin ardınca səslənən xalq, bəstəkar mahnıların yeri verilib dəqiqəbaşı yazılan əttökən mahnılara, diskotekalara. Gurultudan toyda nə oturmaq olur, nə də yanındakı insanın bir kəlməsini eşitmək. Sanki camaat bu toylara yemək-ichmək, bir də guppultu səsinə eşitməyə yığılır.

Baxarkən düşünürsən, hanı o əliçubuqlu, istəkləri yerinə yetirən,

ğını başından çıxararaq qaçıraraq həyat yoldaşına verər və əvəzində ondan şirinlik olaraq pul alardı.

Həm də duvaqqapma mərasimi xüsusi qaydada keçirilirdi, yaşlı qadınlardan biri şeirlə qıza xoşgəldin edər, qayınanın, qayınatının, baldızın, qayının gəlinə atası-anası, bacı-qardaşı qədər yaxın, doğma olduğu bu şeirin misralarında öz əksini tapardı.

Bu adət demək olar ki, şəhər yerlərində tamamilə unudulub. Kəndlərdə isə az şəkildə yaşadırlar. İndi cehiz gəlin köçməmiş evinə yığılır. Duvaqqapma isə demək olar ki, keçirilmir. Toyun üçüncü günü gəlinin həyat yoldaşı ilə ata evinə

salıb ailəsi üçün çörək bişirən qadınlar çox az sayda qalıb. İllərdir ki, kənd camaatı çörək sexlərinə sifariş etməklə çörək tələbatını ödəyir. Özünə əziyyət verib təndir salmaq, qol çırmayıb xəmir hazırlamaq artıq ötən illərdə qalıb.

Tamamilə unudulan mərasimlərdən biri də "parçabıçımı"dir. Bu mərasim həm şəhər, həm də kənd yerlərində toydan bir-iki gün əvvəl qız evində keçirilirdi. Belə ki, oğlan evi qız üçün alınan geyim, bəzək, zinyət əşyalarını götürər, həyətdə

masi deməkdir.

Başlıq və süd pulu

Toy adətlərindən ən əsası başlıq pulu idi. Bu adət oğlan evinin adamlarının qız evinə toy danışıqlarına gətirdiyi zaman həyata keçirilirdi. Belə ki, oğlan atası qız atasından başlıq pulunun nə qədər olacağını soruşurdu. Lakin qız atası bu məbləğin nə qədər olacağını dilinə getirmir, "hamı necə, biz də elə",- deyirdi. Başlıq pulu el arasında müəyyən olunurdu, hər kəs

üçün qız evinə gələn oğlan adamları qızgilin qapısında, həyətdə bir saata qədər rəqs edər, şənlenərdi. Elə ki, "Vağzalı" səsləndi, deməli, artıq gəlinin çıxması zamanı çatmışdır. Bu mərasim də ağsaqqalların nəzarəti ilə həyata keçirilirdi.

Bu musiqi səslənəndə hər kəsi ötən illərə qonaq edər, ailə qurduğu anı xatırladılar. Elə buna görə də "Vağzalı" səslənəndə gözlərdən yaş axar. Çünki "Vağzalı" həm də bir qızın ata evini tərk etməsi musiqisi kimi qəbul olunub.

İllərdir, "Vağzalı"nın da unudulduqlarımızın ardınca göndərmişik. İndi həm qızı, həm də oğlanı evdən çıxarmaq dəbi var. Bu zaman isə "Vağzalı"nın səsinə çox az-az eşitmək olur.

Restoranlarda keçirilən toylar isə demək olar ki, "Vağzalı"nın qəniminə çevrilib. İndi əksər gənc restorana Avropa musiqiləri ilə girməyi üstün tutur. Heç nə anlamadığımız bu musiqilər "Vağzalı"ımızı əlimizdən alıb. Hansı ki, uzaq məsafədən belə eşitdiyimiz bu musiqi həmişə bizi rıqqətə gətirib, saflığı, təmizliyi, müqəddəsliyi ehtiva edib. Bu musiqi özündə adət-ənənələrimizi, ağsaqqal nəsihətini, ağbirçək tövsiyəsini yaşadıb. Lakin çox təəssüf ki, bugünkü gəncər arasında bu musiqini sevənlərin sayı gündən-günə azalır.

Toy

Toydan danışmaq istəyərkən adamın gözləri yaşar. Çünki toylarımızda artıq toydan əsər-əlamət qalmayıb. Ötən illərlə müqayisədə toylar o qədər dəyişib ki, kənarından izləyəne bu, bir azərbaycanlı toyu təsirini bağışlaya bilmir.

ardıcıl şəkildə hər kəsin rəqs etməsinə şərait yaradan toybəyiləri, maraqlı söhbətləri ilə hər kəsin diqqətini özünə çəkən tamadalar... Sazı sinəsində bütün məclisi heyran edən aşuqlar, xanəndələr, müğənnilər...

Fanaqrama ilə keçən toylarımız... Ağız deyənə qulaq eşitməyən toylarımız... Yallıların yerini saatlarla çəkən diskotekaların aldığı toylarımız...

Uşaqların yoxa çıxdığı toylarımız... Söhbət yaxın qohumlardan gedir. Hamı bilir ki, indiki toylarda evdən yalnız bir, ya iki nəfər iştirak edə bilər. Buna görə də restoranlarda keçirilən toylara uşaqlar aparılmır. Nəinki uşaqlar, çox vaxt yeniyetmə, gəncər də gedə bilmir. Çünki qonaq sayı ilədir, yer sayı ilədir. Bu səbəbdən də uşaqlar, yeniyetmə-gəncər adətlərimizdən kənarda qalır. Bu, nəinki toy adətlərinin unudulmasına, qohumluq əlaqələrinin pozulmasına gətirib çıxarır. Bu barədə isə hələlik narahat olan az sayda adam var.

Ah, toylarımız, səni bu gedişlə hara aparırlar?..

Duvaqqapma, ələpmə, qonaqlıq

Duvaqqapma toyun səhəri günü keçirilən mərasimdir. Bu mərasimdə də yemək, çay verilir. Əvvəllər həmin gün gəlinin cehizi gətirilirdi, mərasimdə iştirak edənlərə göstərilirdi. Gəlinin xonçaları açılır, camaata çay verilir.

Sonra isə gəlinlə tanış olmaq üçün o, camaat olan yerə dəvət olunur, ortalığa qoyulmuş stula əyləşər, balaca oğlanlardan biri onun duva-

gəlməsinə "ələpmə" deyilirdi. Valideynlərdən halallıq almaq məqsədi daşıyan bu adətlə onların əli öpülürdü. Hazırda bu mərasim keçirilmir.

Lakin yeni ailə quranları ailəsi ilə birlikdə qonaq çağırmaq ənənəsi hələ də davam edir. Etiraf edək ki, biz nədənsə qonaqlıq l a r a

üstünlük verənlik. Odur ki, bu adəti də qoruyub saxlaya bilməmişik.

Tamamilə unudulan toy adətlərimiz

Toy adətlərindən danışdıq: həm yaşadılanlardan, həm də forması dəyişdirilənlərdən. Lakin toy adətlərimiz var ki, onlar tamamilə unudulub. Məsələn, "çörəküstü" mərasimi. Bu mərasim kənd yerlərində toy çörəyi bişiriləndə həyata keçirilirdi. Belə ki, qonşu, qohumlar təndirdə çörək bişirilən zaman şirniyyat xonçaları ilə çörəküstünə gələr, ev sahibinə gözəyadlılığı verərdilər. Təndir başında toy çörəyindən kəsib yeyər, şirniyyatlarla çay içər, yeri gələndə çörəyin bişirilməsinə, daşınmasına kömək edərdilər.

Hazırda kəndlərimizdə təndir

qurulan mağarda və ya evdə keçirilən mərasimə dəvət olunanlara göstərirdi. Qız evi yemək verər, çay paylayar, qonaqlar isə nəlbəkiyə nəmə qoyardılar. Bu, sonrakı illərdə dəyişilmişdi. Qonaqlar nəməni artıq nəlbəkiyə deyil, dəftərə adlarını yazdıraraq verirdilər. Bu gün isə həmin mərasim heç bir kənd və şəhərdə qalmayıb.

Uşaqlığımızın ən gözəl xatirəsi olan toy adətlərindən biri də qapı, maşın qabağı kəsmə də tamamilə unudulub. Yadımdadır, uşaq vaxtı, eşidəndə ki, yaxınlıqdakı yoldan gəlin maşını keçəcək, qızlı-oğlanlı yığışub uzun sim və ya ip tapırdıq, həmin yerdə yolu kəsib, gəlin maşınına gözleyirdik. Maşın karvanı gələndə ortalığa çıxıb pul verməsinə sürücüdən istəyirdik. Sürücüdən pul alandan sonra yolu açıb maşınların keçməsinə icazə verirdik.

Sonralar bu adətlər unuduldu. Həm də pul verən də olmadı. Bizdən sonrakı uşaqlar danışdı ki, yolu kəsirdik, lakin, sürücülər bizi aldadıb pul vermədən sürətlə ötüb keçirdilər. Burada adamın ağlamağı gəlir. Bir şirinlik gözələyən uşaqları aldatmaq nə deməkdir? Axı maşın qabağı kəsmək, yolu bağlamaq bizim qədim toy adətlərindən biri olub. Bunu nə haqla yoxa çıxardıq?..

Gəlin evdən çıxanda "qapıkəsmə" adlı bir toy adətimiz də var idi. Bu da indi yavaş-yavaş sıradan çıxır. Ya heç qapı kəsilmir, ya da qapı kəsənə şirinlik verilmir. Bu da adətlərin unudulması, yaddan çıx-

də qız evinə o qədər pul verirdi. Zaman-zaman pulun məbləği dəyişirdi, lakin bu toy adətinin bir vaxt tam sıradan çıxacağı heç kimin ağlına gəlmirdi.

Hazırda bu adət tamamilə unudulub. İstər kənd, istər şəhər olsun nə ataya başlıq pulu, nə də anaya süd pulu verən var. Hansı ki, illərlə qız evdən gəlin köçəndə qayınatası qızın anasına süd pulu verirdi. Düzdür, bunun məbləği o qiymətli südün dəyərindən dəfələrlə az olsa da, lakin rəmzi mənası toy adətlərimizin baş tacı idi.

Kimdir müqəssir?..

İki yazıda toyaqədərki və toydansonrakı adətlərin əksəriyyətinə söhbət açdıq. Yaşadılanlardan, unudulanlardan, tamamilə sıradan çıxanlardan danışdıq. Yaşadılanlar çox gözəldir, təqdirləyirdik. Unudulanlar, tamamilə sıradan çıxanlar isə bizim günahımızdır. Bəzən bu günahı zəmanəyə yükləməyi sevirik. Lakin zaman nə etsin ki? Bu məsələdə müqəssir özümüzük. Adətləri unuda-unuda illəri illərə verən biz...

Lakin bu qədər gözəl adətlərin sıradan çıxmasına təəssüflər olsun. Təəssüf ki, onları qoruyub saxlaya bilmədik. Bir zamanlar toylarımızdakı adətlərə həsədlə tamaşa edən Avropaya özümüzü oxşada-oxşada bu həsəd hissini aradan qaldırdıq. Bizim də toylarımız onların kimi sönükləşdi, solğunlaşdı. Çünki adət-ənənələr toyların rəngi, işığı, təmtərağı idi. Lakin biz bu təmtərağı tamamilə başqa şeylərdə görməyə başladığımız. Çox təəssüf...

Mətanət Məmmədova

ABŞ Hərbi Dəniz Qüvvələri Kubadan yenidən ayrılan "Yasen-M" sinifli Rusiya nüvə sualtı qayığını yaxından izləməyə davam edir. Beləliklə Amerika materikində nüvə sualtı qayığı ilə səyahət edən Rusiya donanması dünyanın diqqətini özünə çəkməyə davam edir.

Qərb mənəblərinin məlumatına görə gəmilər Amerika qitəsində başqa bir Moskva meyilli ölkə olan Venesuelaya doğru hərəkət edir. Digər tərəfdən Rus donanmasının Florida sahillərində beynəlxalq sulara olması ABŞ və Kanada kimi müttəfiqləri

Rus donanması ABŞ-i təhdidə davam edir

dir. Onu da qeyd edək ki, bu səfərin Ukraynada da davam edən müharibə ilə birbaşa əlaqəsi var. Hərbi analitiklər bildirlər ki, Rusiya Hərbi Dəniz Qüvvələrinin Qara dənizdəki uğursuz fəaliyyətlərindən və böyük itkilərindən sonra, bu səfər Kreml üçün hərbi qüdrətini nümayiş etdirmək üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bundan əlavə, Rusiyanın nüvə enerjisi

narahat edib.

Gəmilərə ev sahibliyi edən Kubadakı rəsmilərin fikrincə, səfər heç bir təhlükə yaratmır. Həm "Kazan" sualtı qayığı, həm də "Qorşkov" frigate keçən həftə də açıq şəkildə bəyan edildiyi kimi, "nüvə başlıqları olmayan" raketlər daşıyır. Onu da qeyd edək ki, Kubanın Rusiya ilə kommunist Sovet İttifaqı dövründən dostluq münasibətləri var və bu səfər Rusiya hərbi gəmilərinin Kubaya olan ilk səfəri deyil. 1962-ci il Kuba raket böhranı bölgədəki dinamikaları və bu səfərin günümüzdəki riskini izah edə bilər.

Pentaqon bu prosesi "Adi dəniz səfəri" adlandıraraq məsələni bir qədər yumşaltmağa çalışır. Bununla belə, Birləşmiş Ştatların Milli Təhlükəsizlik Şurası bir qədər fərqli düşünür. Milli Təhlükəsizlik Şurasının fikrincə, ABŞ sahilləri yaxınlı-

ğında nüvə enerjisi ilə işləyən sualtı qayıqları olduqca Rusiyanın dəniz strategiyası daha geniş kontekstdə nəzərdən keçirilməlidir. ABŞ-nin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Jake Sullivan, "Rus dəniz donanmasının Kubaya göndərilməsinin fərqli bir xüsusiyyəti var. İlk dəfədir ki,

onlar bunu nüvə sualtı qayığını ilə edirlər" deyib. Görünən odur ki, bu məsələ başda ABŞ olmaqla bütün region ölkələrini narahat edir. Belə ki, ABŞ təhlükəsizlik agenturası sualtı qayıqla birlikdə səyahət edən döyüş gəmisi-nin ağır silahlanmasına baxmayaraq, freqatdan daha çox sualtı qayıqla bağlı narahat-

si ilə işləyən sualtı qayıqları, xüsusən də Kazan kimi son nəsil sualtı qayıqlar əksər Qərb analitikləri üçün hələ də müəmma olaraq qalır. Belə ki, Rus dəniz donanmasının zahiren tükenmiş vəziyyətindən sonra, Kazanın kozir kartı ola biləcəyini düşünülür. Edilən araşdırmalara görə, Rusiyanın Yasen sinifli Sierra II, Böyük Britaniyanın Astute və ABŞ-ın Virjiniya və Seawolf sinifli sualtı qayıqları dünyanın ən yaxşı beş sualtı gəmiləri arasındadır. Onu da qeyd edək ki, Sovet İttifaqının son dövrlərinə aid layihə əsasında hazırlanmış Yasen sinifli sualtı gəmiləri, NATO analitikləri tərəfindən çəkəndirmə kimi stratejik məqsədlər üçün istifadə edilən nəhəng sualtı gəmilər kimi qəbul edilir.

Zərdüşt Quluzadə

Unutma, dədənə də biliyi müəllim öyrədib

Böyük filosof, şair və yazıçı Şəms Təbrizinin müəllimlərindən olmuş Bağdadın tanınmış alimi Şeyx Əvhaəddin Kirmani əsərlərinin birində yazır: "Bir gün tələbələrime dərs dediyim zaman qapı döyüldü və içəri bir oğlan daxil oldu.

O ədəb-ərkanla salam verib, Şəms Təbriziyə yaxınlaşdı, onunla qucaqlaşdı, onlara rahat söhbət etmələri üçün arxada yer göstərdi. Onlar söhbət etdilər, nəhayət qonaq getdi. Mən Şəms Təbrizidən soruşdum ki, o kim idi və siz hansı dildə danışdınız? Şəms Təbrizi cavab verdi ki, o şəxs mənim Təbrizdə qonşumdur, bura alış-verişə gəlib. Danışdığımız dil isə Azərbaycan dilidir". Bəli, tarixin müxtəlif dövrlərində böyük filosof, şair və yazıçı Şəms Təbrizi

kimi onlarla işıqlı insan elm öyrənmək, müəllim öyüd-nəsihəti almaq üçün uzaq-uzaq məmləkətlərə ayaq açıblar. Artıq müəllim dərslərini almaq üçün sərhədləri aşdı, şəhərləri, kəndləri gəzməyə ehtiyac yoxdur. Çünki bu gün məmləkətimizdə bilikli və savadlı müəllimlərimizin sayı kifayət qədərdir. Söz yox ki, dünən olduğu kimi, bu gün də hər bir vəzifə mənsubu, elm fədəisi müəllimin bilik xəzinəsindən bəhrələnməklə yüksək zirvələrə ucalır. Müəllim xalqın maariflənməsinə, cəmiyyətin inkişafına töhfələr verən, dahilər yetişdirən, xarüqələr yaradan, qaranlıq gecənin işıqlı sabahıdır. Ona görə də, müxtəlif fərqli peşələr içərisində ən müqəddəs və şərəfli peşə müəllimlikdir. Valideyn görmüşəm ki, iki uşağının şiltəliqlərinə dözə bilməyib, özünü qınayıb, bəzən isə hönkür-hönkür ağlayıb, uşaqlarına qarğışlar yağdırır. Müəllim isə sinifdə olan 30-35 uşağın hər birinin hərəkətlərinə, davranışlarına dözümlü yanaşır, onların başlarını sığallayıb, öyüd-nəsihətlə bilik və savad öyrədir. Həm də böyüyərkən necə bir vətəndaş olmağı başa salır.

İnanmıram ki, kimsə ilk dəfə məktəbə gedib parta arxasında oturduğu o anları unutsun. Heç kim parta arxasına ona "a" hərfini, "ana" kəlməsini öyrədən müəllimin adını, simasını, görünüşünü yadından çıxara bilməz. Bu, mümkündür deyil. Çünki gözəl, şirin anlar, xatirələr heç zaman yaddan çıxmır. Uca peyğəmbərimiz Məhəmməd (ə.s) hədislərinin birində deyirdi: "Oxumaq oxumaq, qəbr evinə qədər oxumaq". Həzrəti Əli (ə.s) isə bildirdi: "Mənə bir hərif öyrədən qulu olaram". Bu gün müəllimlər uşaqlara oxumağı, yazmağı öyrədir, təlim-tərbiyə aşılayır, böyük mütəfəkkirlərin, dahi şair və yazıçıların əsərlərini incəliklərini başa salır, tarixin, ədəbiyyatın qaranlıq səhifələrini başa salır, yerin göyün, bəşəriyyətin sirlərindən agah edir. Biz qarşılığında nə edirik? Təəssüflər olsun elələri var ki, müəllimlərin zəhmətini yerə vurur, onun müqəddəs adına kölgə salmağa çalışır. Son vaxtlar isə müəllimlərin gözəndən salınması kampaniya xarakteri daşıyır. Sanki kimlərsə bilərəkdən işıqlı ziyalıların üstünə hücum çəkib, onların adını ləkləməyə çalışırlar. Bu işdə qanmadan kütlənin sırasına qoşulanlar da var. Hansı ki, elə müəllimin əməyi hesabına adam olub, çörək, iş əldə ediblər. Vəzifə pilləsində yüksələn, harın, qudurğan biznesmen olanlar da az deyil. Çox vaxtı da həmin

şəxslər "o müəllim zay müəllimdir", "filan müəllim yaxşı dərs demir", "filan müəllimi müəllimlikdən qovmaq lazımdır" deyənlər də var. Sertifikasiya deyilən məzhəkəli oyunun ortaya atılmasından sonra müəllimlərin kölgəsini qılınclayanların sayı da artıb. Bir el məsələndə deyildiyi kimi, "keçəli söyən az idi, gicin biri də bu yandan çıxdı". Həmin giclər sosial şəbəkələrdə müəllimlərin ünvanına hər cür təhqirlər yazırlar. Müəllimlərin özləri ilə yanaşı, valideynlərini də təhqir edənər tapılır. Deyən lazımdır, axı sənə və dədənə biliyi öyrədən müəllimdir. Ən azı pulu saymağı öyrədən müəllim olub. Saymaq yazdım, yadıma müəllimlərin təhqir edil-

məsi kampaniyasında "Xəzər", "ATV", "Speys", "Real" və digər TV-lərin fəallıq göstərmələri düşdü. Əsas da götürüblər ki, onlara bu mövzunu Dövlət İmtahan Mərkəzi

verib. DİM iddia edib ki, 2500 şəxs sertifikasyadan keçməyib. Həm də səhlənkarlıq edərək yayıb ki, guya şəxslər olub ki, 209552-ni sözlə yazan olmayıb. Pah... hängəmə bundan sonra başlayıb. Nankor yığnağından ibarət olan TV aparıcıları həmin rəqəmi kağız parçasına yazıb, düşüblər şəhərin canına və əhali ilə bir-bir söhbət edib, onlara başa salırlar ki, müəllim adına iddia edən şəxslər var ki, bunu sözlə yazma bilməyiblər. Sonra da utanmazcasına ha..ha..., hi...hi..., atmaları ilə öz ağillərini gülüb, müəllimləri lağa qoyublar. İşin biabırçı tərəfi ondan ibarətdir, TV aparıcıları təlim almış ovçar-ka tulaları kimi iyləyib, axtarıb özlərinə uyğun "təhsil üzrə ekspert"lər də tapıblar. Başına iki əllə qapaz qoyduğum "ekspert" də ağzını açıb gözünü yumub müəllimləri təhqir etmək üçün beynindəki və qanındakı zəhərli zibilləri ağız vasitəsi ilə ifraz edib. Qanmayır ki, TV aparıcısı ondan istədiyini ifadə etməsi üçün alət olaraq istifadə edir. Söz yox ki, qanmaza ağıl öyrətmək çətindir. Belə bir həvəsim də yoxdur. Sadəcə, onu bildirməyi özümə borc bilirəm ki, 57 min şəxsdən 2500 nəfəri imtahanından az bal toplayıbsa, bunu faciə saymaq düzgün olmaz. Ən azı bu hal ümumi sayın 2,3 faizi deməkdir. Digər tərəfdən, bir şəxs 209552 rəqəmini sözlə yazma bilməyibse, bunu da fəlakətli məsələ kimi yazub, müəllimlərin gözəndən salınması kampaniyasında istifadə etməyə dəyməz. Ola bilər ki, yenidən universiteti bitirib və sertifikasya oyununda iştirak etdiyi zaman həddindən artıq həyəcanlı və narahat olub, bu da nəticədə yanlış fikrin yazılmasına gətirib çıxarıb. Əgər belə problemləri qabardıb, onun həllinə çalışsınızsa, buyurun, boşanmaların fəlakətli vəziyyət almasından yazın və problemin həllinə çalışın. Sosial şəbəkələrdəki biabırçı yazışmaları, videoları paylaşın ki, ictimai qınaq hesabına onun aradan qaldırılmasına nail olun. Yazmayacaqlar, çünki təlimat almayıblar.

Sabah, yəni "Bilik günü" yaxınlaşanda həmin müəllimləri təhqir edənələr, başla-yacaqlar bu dəfə təriflər yağdırmağa, mədhiyələr deməyə. Bu yerdə məşhur Azərbaycan filmi olan "O olmasın, bu olsun" kinofilminə ona meymun deyib, sonra da əl verib görüşmək istəyən bəyə Məşədi İbadın dediyi fikir yadıma düşdü: "Rədd ol, mürtdə oğlu mürtdə, mənə meymun dediyin bəs deyil, bir də əl verib görüşmək də istəyirsən".

İlham Əliyev

Ölkəmizin ərazi bütövlüyü, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi uğrunda şücaət göstərən qazilərə, şəhid ailələrinə dövlətimiz tərəfindən sosial qaygılarının həll edilməsi üçün ardıcıl olaraq zəruri tədbirlər görülür. Onların həyat şəraitinin yaxşılaşmasına, ictimai hüquqlarının bərpa olunmasına şərait yaradılıb. Onlar üçün qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş imtiyaz və müavinətlərin icrası təmin olunur, bu istiqamətdə yeni sosial dəstək proqramları həyata keçirilir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə "Gənc nəslin milli mənlük şüurunun inkişaf etdirilməsi və vətənpərvərlik hisslərinin tərbiyəsi" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Sosial dəstək modeli

473 hərbi 566 ədəd yüksək texnologiyalı protezlə təmin edilib

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən bu istiqamətdə imzalanan fərman və sərəncamlar, Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevanın bu şəxslərə mərhəmətli qayğısı hər bir ölkə vətəndaşı tərəfindən təqdirəlayiq hal kimi yüksək qiymətləndirilir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Bütün məsələlərdə, məşğulluq, məişət problemləri, ondan sonra istənilən problem ola bilər insanın həyatında, - bütün dövlət məmurları, mərkəzi, yerli icra orqanları daim şəhid ailələri ilə bir yerdə olmalıdırlar, kömək göstərməlidirlər. Bu, bizim borcumuzdur". Bu dövlət başçısının siyasətinin əsasında ölkənin hər bir vətəndaşına münasibətdə ədalət və humanizm prinsiplərinin dayandığını bir daha təsdiqləyir. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü, müstəqilliyi uğrunda döyüşlərdə şəhid olmuş insanların ailələrinin, bu döyüşlərdə əlil olmuş şəxslərin həyat şəraitlərinin yaxşılaşdırılması istiqamətində aparılan işlər davam edir. Şəhid ailələrinə və müharibə əlillərinə ayrılan diqqətin nəticəsidir ki, bu gün onların sosial təminatı istiqamətində kifayət qədər tədbirlər reallaşmışdır.

Azərbaycanda müharibə əlillərinə sosial dəstək proqramı həyata keçirilir. Proqramın icrasında

müsbət nəticələr əldə olunub. Proqramın icrası işləri ilk gündən operativ və proaktiv təyinat mexanizmi, vətəndaş məmnunluğu prinsipi əsasında aparılıb. Prezident İlham Əliyevin müvafiq Fərmanına əsasən, icra olunan yeni sosial dəstək proqramı dövlət başçısının müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan vətəndaşlara xüsusi qayğısının növbəti təzahürüdür.

"MÜHARİBƏNİ ŞƏHİDLƏRİMİZİN CANI-QANI BAHASINA, HƏRBİCİLƏRİMİZİN RƏŞADƏTİ HESABINA, DÖVLƏTİMİZİN SİYASƏTİ HESABINA QAZANMIŞIQ"

Cənab Prezident çıxışlarının birində vurğuladığı kimi, "Biz bu müharibəni şəhidlərimizin canı-qanı bahasına, hərbiçilərimizin rəşadəti hesabına, dövlətimizin siyasəti hesabına qazanmışıq". Bu gün vətən torpaqlarının azad olunmasında sağlamlığını itirənlər və şəhid olanların ailələri dövlətimiz tərəfindən diqqət və qayğı ilə əhatə olunub. Azərbaycan dövləti və xalqı üçün əlbəttə ki, hər bir hərbiçi əzizdir və dəyərlidir.

Şəhid övladlarının təhsil haqları dövlət tərəfindən ödənilir, şəhid ailələrinə güzəştli ipoteka kreditləri, torpaq sahələri, onlara müavi-

nət, pensiya ilə yanaşı Prezident təqaüdü verilir. Cənab Prezidentin göstərişi ilə şəhid ailələri mənzillə təmin olunur. Azərbaycan Prezidentinin 2014-cü il 20 iyun tarixli Sərəncamı müharibə əlilləri və şəhid ailələrinin dövlət tərəfindən mənzillə təminatı işlərinin sürətlənməsinə şərait yaradıb.

Şəhid ailələri, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin mənzillə təminatı proqramı 5 dəfə genişlənilib, onlara 6 000 mənzil və fərdi ev, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərə 528 avtomobil təqdim edilib. Şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 11 min nəfərə 63 min sosial-psixoloji dəstək və reabilitasiya xidməti göstərilib. Müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan 2 147 şəxs 56,2 min reabilitasiya vasitəsi ilə təmin olunub. Bütün bunlarla yanaşı, şəhid ailələri üzvləri və müharibə iştirakçıları olan 21,8 min şəxsin məşğulluğu təmin edilib, o cümlədən 10,5 min şəxs özünüməşğulluq proqramına cəlb olunub. Postmüharibə dövründə qeyd olunan sosial dəstək paketi 128 min şəxsi əhatə edərək, onlara dəstək yönümlü 344 min xidmət göstərilib.

Göründüyü kimi, Azərbaycan Zəfər qazandıqdan sonra dövlətimizin şəhid ailələrinə, qazilərə hərtərəfli dəstəyi, onların bütün ehtiyaclarının qarşılınması, problemlərinin həlli, sosial təminatı

nın yaxşılaşdırılması istiqamətində ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

Şəhid ailələrinə, qazilərimizə diqqət və qayğı Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi siyasi kursun mühüm istiqamətlərindən biridir. Bütün görülən tədbirlər respublikamızın müstəqilliyi, ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə yenilməz rəşadət və misilsiz vətənpərvərlik nümunəsi göstərən vətən oğullarımıza və onların ailələrində dövlətin qayğısı və həssas yanaşmasının göstəricisidir.

"ƏN AĞIR YARALANMIŞ HƏRBİCİLƏRİMİZİ HƏYATA QAYTARACAĞIQ"

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına əsasən, müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin sosial dəstəklə əhatə olunması və reabilitasiyası üçün aparılan işlərin bir istiqaməti də həmin şəxslərin yüksək texnologiyalı, son nəsil protezlərlə təmin edilməsidir. Zəfərimizlə başa çatan 44 günlük Vətən müharibəsindən sonra I və II Qarabağ müharibəsi ilə əlaqədar əlilliyi olan 473 hərbi 566 ədəd yüksək texnologiyalı, son nəsil protezlə təmin edilib.

Aktivlik və funksionallığı ilə seçilən yüksək texnologiyalı protezlərlə istifadəçi köməkçi vasitələr olmadan sərbəst, sabit, inamlı hərəkət imkanına malik olur. Bu protezlərlə sosial həyata daha tez

və rahat inteqrasiya edir, hətta idmanla məşğul olaraq, idman yarışlarında da iştirak edə bilər.

Dövlət başçısı çıxışlarının birində onların həyatında yeni dövrün başladığını bildirmişdir: "Siz yaralanmışsınız. Amma bilin ki, biz sizi sağaldacağıq. Ən ağır yaralanmış hərbiçilərimizi həyata qaytaracağıq. Bizim həkimlərimiz indi gecə-gündüz çalışırlar. Bundan sonra da normal həyata qayıtmaq üçün bütün lazımı tədbirlər görülməkdir. Bilirsiniz ki, Birinci Qarabağ müharibəsində əlini, qolunu, ayağını itirmiş hərbiçilərimiz üçün Mehriban xanımın şəxsi təşəbbüsü və nəzarəti altında müasir protezlər gətirilir. O protezlər ki, insanlar o protezlərdən istifadə edib futbol da oynaya bilərlər. Bütün bunlar təmin ediləcək".

Əlbəttə ki, vəd və əməl hər zaman özünü təsdiqləyib. Müharibənin qurtarmasından ötən müddət ərzində döyüş meydanında sağlamlığını itirmiş hərbiçilərin sağlamlığının tam bərpa məqsədi ilə 4-cü nəsil müasir protezlərlə təmin edilib. Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın tapşırığı ilə Heydər Əliyev Fondu "2016-cı ilin Aprel döyüşlərində yaralanmış əsgər və zabitlərin yüksək texnologiyalı protezlərlə təmin edilməsi" layihəsini həyata keçirib.

NƏZAKƏT ƏLƏDDİNQIZI

Həccə gedən şəxs nələrə əməl etməlidir?

“Həzrət Peyğəmbərdən naql olunmuş bəzi hədislərə görə həcc ziyarətindən qayıdan adamın bütün günahları bağışlanmış olur. Belə insanlar anadan doğulmuş günahsız körpə kimi olduqlarından onların üzərinə çox böyük məsuliyyətlər düşür.

Həcc adını qazanmış şəxslər öz xasiyyət və xarakterlərində mülayimlik nümayiş etdirməli, hər növ haram və günah işlərdən çəkinməli, daha çox sosial və ictimai işlərdə fəallıq göstərməli, dini ayinlərin icrasında çox diqqətli olmalıdırlar. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında din xadimi Hacı İbrahim Quliyev deyib. Onun sözlərinə görə, müqəddəs İslam şəriətində həccin vacib olma şərtləri vardır: “Əgər bu şərtlər istər toplum halda, istərsə də tək halda mövcud olmazsa, həcc şəxsə vacib olmayacaqdır. Həcc bəzi

şərtlər əsasında ömürdə bir dəfə insana vacib olur. Ağıllı omayan, yeni dəli olan şəxsə həcc vacib deyildir. Əgər dəli vəziyyətdə bir şəxs həcc ziyarət etsə, sonradan ağıllanarsa və müstəti olarsa, həcc ona vacib olacaqdır.

Şəriətə görə həccə gedən şəxs gərək əqli baxımdan yetişmiş olsun. Buna görə də onun həddi-buluğa yetişməmiş həcləri, sonradan o, müstəti olsa, onun boynundan götürülmür. Həddi-buluğ olduqdan sonra müstətidirsə, gərək həcc ziyarət edə. İmam Sadiq (ə) buyurub: “Əgər həddi-buluğ olmayan şəxs on dəfə həcc ziyarət etsə, sonradan həddi-buluğ olsa, həcc ona vacibdir”.

“Həccin vacib olma şərtlərindən biri müstəti olmaqdır. Müstəti bacarıqlı olmaq deməkdir. Bu söz geniş mənaya malikdir. Burada nəzərdə vaxtın geniş olması, maddi və mənəvi imkana malik olmaq, təhlükəsizlikdə olmaq, ailəsinin dolanışacağına malik olmaq və s. mənalıdır. Qurani-Kərim buyurub: “Onun yoluna gücü çatan hər bir şəxsin həccə gedib o evi ziyarət etməsi insanların Allah qarşısında borcudur”, - deyərək əlavə edib.

Ləman Sərraf

Güncürmə zamanı mütləq bunları edin – HƏKİM MƏSLƏHƏTİ

“Güneş şüası altında açıq havada saatlarla qaldıqda güncürmə baş verir. Güncürmə hallarına daha çox açıq havada çalışan şəxslərdə rast gəlinir. Güncürmə hal-sızlıq, huşunu itirmə, ağızda quruluq, baş ağrısı və gicəllənməsi, ürəkbulanma halları ilə müşahidə olunur. Bu zaman insanlar sərini yerə keçməli və sərini su içmək tövsiyyə olunur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında

həkim-terapevt Nərmine Abbasova deyib. O bildirib ki, güncürmə halları zamanı dar paltarlardan uzaq durmaq lazımdır: “Əgər güncürmə ilə qarşılaşan şəxs huşunu itirirsə, ilk tibbi yardımdan sonra mütləq həkimə müraciət

etmək lazımdır. Əks təqdirdə xəstənin vəziyyəti daha da ağırlaşma bilər.

Ümumiyyətlə güncürmə halının ağırlaşmaması üçün ilkin tibbi yardım mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Buna görə də yuxarıda sadalananları nəzərə almaq lazımdır”.

S. Hüseyinli

“SƏS” qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseyinov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN
6 aylıq 79.20 AZN
1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

“Bəzən uşaqlarda genetik və ya hər hansısa fiziki qüsurlar, sindrom olur”

“Validəyn nəzarətinin hansı yaş dövrünə qədər vacibliyi məsələsi aktual məsələlərdəndir. Əslində bir baxımdan uşaqdan da asılı olan haldır. Validəyn dəstəyi dedikdə, həm fiziki, həm emosional, həm əqli, həm də sosial mühitdəki dəstək nəzərdə tutulur. Müəyyən yaş dövründə, məsələn körpəlik dövründə uşağa fiziki dəstəyə ehtiyac olunur. Buraya uşağı yedizdirmək, qayğısına qalmaq və s. nəzərdə tutulur”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında Amerika Beynəlxalq Nevroreqlulyasiya və Tədqiqatlar Dərnəyinin rəsmi Azərbaycan təmsilçisi, Psixologiya Elmi-Tədqiqat İnstitutunun elmi işçisi, Uzman-Klinik psixoloq Narinc Rüstəmov deyib.

O bildirib ki, məktəbəqədər yaş dövründə və ya məktəbli yaş dövründə zehini, əqli dəstək də vacib amilə çevrilir. Emosional və sosial dəstək də digər yaş dövrlərində olduğu kimi, bu yaş aralığında və yeniyetməlik dövründə də xüsusilə vacibdir. Emosional dəstək dedikdə uşaq və valideyn arasında düzgün bağ qurmaqdan söhbət gedir. Güvənli bağlanma düzgün qurulduqda uşağın hər hansı sosial mühitə, məsələn: bağçaya, məktəbə də adaptasiyası normal şəkildə olur. Belə ki, uşaqda inkişaf normal gedirsə bu yeniyetməlik dövrünə qədər gəlib çata bilər. Ancaq, bəzən uşaqlarda genetik və ya hər hansısa fiziki qüsurlar, sindrom olur. Belə hallarda valideyn dəstəyi uşaqlarda yetkinlik dövründə də ehtiyac duyulur.

Zərərli vərdislərə gəldikdə isə burada maddə asılılığı, alkoqol asılılığı və s. nəzərdə tutula bilər. Bunlar da bir çox səbəbdən

yarana bilər. Buraya genetik səbəbləri daxil edə bilərik. Məsələn: əgər ailədə genetik olaraq alkoqol bağımlılığı varsa bu genetik olaraq uşağa keçə bilər. Onlar belə vərdislərə yiyələnməyə daha meyilli ola bilərlər. Digər bir səbəb kimi sosial mühitin təsirini də qeyd etmək olar. Belə hallarda mühiti dəyişməklə bunun qarşısını almaq mümkündür. Həmçinin qeyd etmək lazımdır ki, valideynlərin

PSIXOLOQ FIKRI

uşaqlarla düzgün kommunikasiyası da bu problemlərin həllində kömək olan əsas məqamlardan biridir”.

Səbinə Hüseyinli

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyli
küçəsi, 66.

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.

QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur

Tiraj: 3200